

Sprawozdanie z działalności urzędów górniczych w roku 2021

Wyższy Urząd Górniczy

Wyższy Urząd Górniczy

Sprawozdanie z działalności
urzędów górniczych
w roku 2021

Wyższy Urząd Górniczy

ul. Poniańskiego 31

40-055 Katowice

tel.: 32 736 17 00

faks: 32 251 48 84

e-mail: wug@wug.gov.pl

www.wug.gov.pl

www.wug.bip.info.pl

© Copyright by Wyższy Urząd Górniczy, Katowice 2022

Spis treści

Przedmowa Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego	5
Mapy właściwości miejscowych okręgowych urzędów górniczych w Polsce	7
I. Podstawa prawna działalności i zadania urzędów górniczych	8
II. Zakres podmiotowy nadzoru i kontroli	10
1. Cele urzędów górniczych i najważniejsze zadania służące ich realizacji w roku 2021	11
1.1. Działania podjęte w związku z zagrożeniem epidemią COVID-19	11
2. Działalność podstawowa urzędów górniczych	12
2.1. Zatwierdzanie planów ruchu zakładów górniczych	12
2.2. Dopuszczanie i kontrola wyrobów stosowanych w zakładach górniczych	13
2.3. Wydawanie pozwoleń i zezwoleń	14
2.4. Badanie prawidłowości rozwiązań stosowanych w górnictwie lub przewidzianych do stosowania przez przedsiębiorców	16
2.5. Gospodarka złożem, zagospodarowanie przestrzenne i ochrona środowiska	16
2.6. Stwierdzanie i uznawanie kwalifikacji oraz nadawanie uprawnień	22
2.6.1. Stwierdzanie kwalifikacji	22
2.6.2. Nadawanie uprawnień	23
2.6.3. Uznawanie kwalifikacji nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej	23
2.7. Gromadzenie, archiwizacja oraz udostępnianie dokumentacji mierniczo-geologicznej zlikwidowanych zakładów górniczych	23
2.7.1. Przejmowanie dokumentacji mierniczo-geologicznej zlikwidowanych zakładów górniczych	24
2.7.2. Udostępnianie dokumentacji mierniczo-geologicznej	25
2.7.3. Inwentaryzacja zlikwidowanych wyrobisk górniczych	26
2.8. Działalność kontrolna urzędów górniczych i badania powypadkowe	27
2.8.1. Działalność kontrolna okręgowych urzędów górniczych i Specjalistycznego Urzędu Górniczego	27

2.8.2. Działalność kontrolna Wyższego Urzędu Górniczego	28
2.8.3. Badania powypadkowe	29
2.9. Stwierdzone nieprawidłowości i zatrzymane roboty	30
2.10. Działalność represyjna	31
2.11. Działalność komisji powołanych przez Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego	33
2.12. Inspirowanie i wspomaganie badań naukowych w górnictwie	35
2.13. Stosowanie przez nadzór górniczy przyrządów pomiarowych	36
2.14. Działalność związana z ustalaniem opłaty podwyższonej w związku z prowadzeniem nielegalnej eksploatacji	37
3. Działalność kontrolna Wyższego Urzędu Górniczego w jednostkach podległych oraz kontrola wewnętrzna	38
3.1. Działalność kontrolna Wyższego Urzędu Górniczego w jednostkach podległych	38
3.2. Kontrola wewnętrzna w Wyższym Urzędzie Górniczym	39
4. Rozpatrywanie skarg, wniosków, petycji oraz interwencji i listów	39
4.1. Skargi, wnioski, petycje oraz interwencje i listy rozpatrywane przez Wyższy Urząd Górniczy	39
4.2. Skargi, wnioski, petycje oraz interwencje i listy rozpatrywane przez okręgowe urzędy górnicze i Specjalistyczny Urząd Górniczy	40
5. Reprezentowanie Skarbu Państwa w sprawach z tytułu szkód wyrządzonych ruchem zakładu górniczego	41
6. Działalność legislacyjna	41
7. Współpraca z instytucjami publicznymi i przedsiębiorstwami	42
8. Współpraca z zagranicą	44
9. Działalność informacyjna i wydawnicza	45
10. Zatrudnienie w urzędach górniczych	46
11. Realizacja budżetu Wyższego Urzędu Górniczego	46
11.1. Budżet w układzie zadaniowym	47

Przedmowa Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego

Szanowni Państwo

Sprawozdanie z działalności urzędów górniczych to ważne, coroczne podsumowanie dokonań nadzoru górniczego za 12 miesięcy pracy. Opracowanie to dokumentuje pracę naszych komórek i jednostek organizacyjnych, a całość uzupełniają dane dotyczące m.in. wypadkowości w górnictwie oraz opisujące działalność komisji powołanych przez Prezesa WUG.

Za nami kolejny rok naznaczony SARS-CoV-2, co od wielu miesięcy nie pozwalało nam powrócić do standardowej aktywności, zarówno w życiu prywatnym, jak też zawodowym. Niestety nadal jesteśmy zmuszeni, dla własnego dobra, do stosowania szeregu regulacji i ostrych, aby zapewnić sobie bezpieczeństwo sanitarne, niezbędne do realizowania aktywności zawodowej na różnych płaszczyznach. Możemy dzisiaj jednak powiedzieć, że z punktu widzenia minionego roku lekcję z pandemii odrobiliśmy sumiennie. W ramach prowadzonej działalności kontrolnej, na bieżąco monitorowaliśmy i sprawdzaliśmy realizowane w przedsiębiorstwach górniczych działania antycovidowe, przestrzeganie obowiązujących przepisów prawa, a także zaleceń i rekomendacji Ministerstwa Zdrowia, medycznych ekspertów i służb sanitarnych.

Z powodu wciąż utrzymującego się zagrożenia epidemicznego nasza aktywność na polu konferencyjnym, seminaryjnym i szkoleniowym była realizowana w formie komunikacji zdalnej, bez uszczerbku dla merytorycznej wartości tych wydarzeń. Całkowicie zrezygnowaliśmy z uroczystych spotkań okolicznościowych. Mamy jednak nadzieję, że uda się do nich powrócić, bo to ważny, tradycyjny element blisko 100-letniej historii urzędów nadzoru górniczego.

Przez cały miniony rok, nieustannie w trosce o zdrowie, bezpieczeństwo i ciągłość wykonywania obowiązków służbowych w trybie stacjonarnym, apelowaliśmy i zachęcaliśmy wszystkich do przyjmowania szczepionek przeciwko COVID-19, a także dostosowywaliśmy funkcjonowanie urzędu i jednostek podległych do warunków dyktowanych przez pandemię. Podkreślaliśmy, że świadome i odpowiedzialne zachowanie nas wszystkich to podstawa powrotu do normalności i zysk nie do przecenienia we wszystkich obszarach naszego życia zawodowego i osobistego.

Inicjatywy podejmowane przez nas w tym zakresie absolutnie nie ograniczyły wywiązywania się przez nas z ustawowych zadań. Pandemia nie przerwała prac nad projektem nowelizacji ustawy – Prawo geologiczne i górnicze, w których aktywnie uczestniczy Wyższy Urząd Górniczy. Przedstawiliśmy propozycje szeregu rozwiązań doskonalących i porządkujących stan prawny, jak również przyczyniających się do wzmocnienia dbałości o ochronę środowiska, poprawy bezpieczeństwa powszechnego i bezpieczeństwa pracowników branży górniczo-geologicznej oraz innych osób zaangażowanych w działalność podlegającą przepisom ustawy – Prawo geologiczne i górnicze, a także do usprawnienia działalności organów nadzoru górniczego.

Kontynuowaliśmy nasze wysiłki w zakresie propagowania dobrych praktyk w górnictwie. Podtrzymywaliśmy współpracę z szeregiem instytucji i organizacji w zakresie wymiany informacji i doświadczeń z obszaru bezpieczeństwa i higieny pracy w górnictwie. Dbaliśmy o dobre relacje WUG z organami nadzoru górniczego w innych krajach europejskich.

Z uwagi na obserwowany od lat spadek liczby zakładów górniczych oraz ograniczanie działalności w zakresie wydobywania kopaliny, w szczególności węgla kamiennego na Górnym Śląsku, zainicjowaliśmy zmiany organizacyjne nadzoru górniczego w regionie. Ujęto je w rozporządzeniu Ministra Aktywów Państwowych w sprawie określenia nazw, siedzib i właściwości miejscowej okręgowych urzędów górniczych oraz zniesienia Okręgowego Urzędu Górniczego w Gliwicach. Zostały w nim m.in. wyznaczone nowe granice właściwości dla trzech urzędów – OUG w Katowicach, OUG w Rybniku i OUG w Krakowie (dwa pierwsze przejmą właściwość gliwickiego urzędu). Zmiany nie przewidują redukcji zatrudnienia, a jedynie zmniejszenie liczby okręgowych urzędów górniczych.

Zasoby kadrowe likwidowanej jednostki zostaną wykorzystane do wzmocnienia pozostałych struktur nadzoru górniczego zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami.

Od roku 2021 Minister Aktywów Państwowych prowadzi ponadto uzgodnienia i konsultacje projektu nowelizacji ustawy – Prawo geologiczne i górnicze, w którym przewidziano zniesienie organu nadzoru górniczego w postaci Dyrektora Specjalistycznego Urzędu Górniczego (SUG) oraz likwidację tego urzędu. Zgodnie z przedmiotowym projektem, dotychczasowe kompetencje Dyrektora SUG zostaną w przyszłości przekazane Prezesowi WUG wraz z jednoczesnym wyznaczeniem pracownikom wykonującym dotychczas pracę w SUG odpowiedniego stanowiska pracy w WUG. Takie rozwiązanie zabezpieczy sprawność obsługi zwiększonej liczby zadań Prezesa WUG, a także transfer wiedzy i umiejętności niezbędnych do prawidłowego wykonywania tych zadań.

W jubileuszowym, 2022 roku, konsekwentnie będziemy wracać do wszystkich niezakończonych spraw, które mają realne odbicie w podnoszeniu poziomu bezpieczeństwa pracy załóg w przemyśle wydobywczym i tym samym są dla nas priorytetem. Nadal szczególnie istotne pozostają kwestie weryfikacji przepisów dotyczących kwalifikacji górniczych, uprawnień rzeczoznawców do spraw ruchu zakładu górniczego i szkoleń w górnictwie oraz działalności prowadzonej bez koncesji albo bez zatwierdzonego (lub podlegającego zgłoszeniu) projektu robót geologicznych.

Niezmiennie i systematycznie będziemy dążyli do poprawy bezpieczeństwa pracy w górnictwie, stawiając na aktywną współpracę z nadzorującym nas organem, przedsiębiorcami i naukowymi ekspertami. Taki sojusz z pewnością da wymierne korzyści i pozwoli na znalezienie efektywnych rozwiązań podnoszących stan bezpieczeństwa w przemyśle wydobywczym.

Naszym podstawowym, niezmiennym od wielu lat, celem pozostaje zmniejszenie liczby wypadków w górnictwie, zarówno tych spowodowanych błędem człowieka, jak i tych będących skutkiem oddziaływania zagrożeń naturalnych i technicznych. Pomimo wciąż niepewnej sytuacji epidemicznej kraju, pozostanie to naszym priorytetem i mogę zapewnić, że mamy wypracowane instrumenty współpracy, prewencji, nadzoru i kontroli, które w sprawny sposób pozwolą nam realizować nasze ustawowe zadania w tym zakresie także w warunkach niestandardowych, jakie od wielu miesięcy towarzyszą naszej pracy.

Życzyłbym sobie i Państwu, aby udało nam się wspólnie, w zdrowiu oraz w poczuciu dobrze spełnionych obowiązków, uroczyście i godnie, uczcić 100-lecie istnienia polskich urzędów nadzoru górniczego. Plany obchodów mamy gotowe, jednak musimy cierpliwie, rozsądnie i rozważnie przystępować do ich realizacji.

Wszystkim pracownikom Wyższego Urzędu Górniczego i jednostek podległych serdecznie dziękuję za trud, zaangażowanie i profesjonalizm. Dokonując podsumowania naszej działalności w roku 2021, jestem przekonany, że polski nadzór górniczy jest przygotowany, by zmierzyć się zwycięsko z przeciwnościami i wyzwaniem, które przyniesie nam nadchodzący 2022 rok.

Prezes Wyższego Urzędu Górniczego

Adam Mirek

Mapy właściwości miejscowych okręgowych urzędów górniczych w Polsce (stan na 31 grudnia 2021 r.)

Mapa właściwości miejscowych OUG w woj. opolskim i śląskim
(stan na 31 grudnia 2021 r.)

I. Podstawa prawna działalności i zadania urzędów górniczych

Zadania nadzoru górniczego w roku 2021 były wykonywane przez Wyższy Urząd Górniczy (dalej: WUG) z siedzibą w Katowicach, Specjalistyczny Urząd Górniczy (dalej: SUG) z siedzibą w Katowicach, którego właściwość miejscowa obejmuje cały kraj, oraz 11 okręgowych urzędów górniczych (dalej: OUG), tzn.:

- OUG w Gdańsku;
- OUG w Gliwicach;
- OUG w Katowicach;
- OUG w Kielcach;
- OUG w Krakowie;
- OUG w Krośnie;
- OUG w Lublinie;
- OUG w Poznaniu;
- OUG w Rybniku;
- OUG w Warszawie;
- OUG we Wrocławiu.

Mapy właściwości miejscowych okręgowych urzędów górniczych zamieszczono na stronie 7.

Urzędy górnicze zapewniają realizację zadań organów nadzoru górniczego określonych przepisami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2021 r. poz. 1420 i 2269), zwanej dalej „Pgg”, oraz innymi przepisami.

Organy nadzoru górniczego sprawują nadzór i kontrolę nad ruchem zakładów górniczych, w szczególności w zakresie:

- bezpieczeństwa i higieny pracy;
- bezpieczeństwa pożarowego;
- ratownictwa górniczego;
- gospodarki złożami kopalin w procesie ich wydobywania;
- ochrony środowiska i gospodarki złożem, w tym według kryterium wykonywania przez przedsiębiorców obowiązków określonych w odrębnych przepisach lub na ich podstawie;
- zapobiegania szkodom;
- budowy i likwidacji zakładu górniczego, w tym rekultywacji gruntów po działalności górniczej.

Ponadto sprawują nadzór i kontrolę nad:

- podmiotami zawodowo trudniącymi się ratownictwem górniczym, w zakresie przestrzegania przez nie przepisów dotyczących ratownictwa górniczego;
- podmiotami wykonującymi w zakresie swej działalności zawodowej czynności powierzone im w ruchu zakładu górniczego;
- wykonywaniem robót geologicznych, o których mowa w art. 86 Pgg;
- szkoleniem osób wykonujących czynności w ruchu zakładu górniczego lub wykonujących roboty geologiczne, o których mowa w art. 86 Pgg;
- podmiotami prowadzącymi działalność określoną w art. 2 ust. 1 Pgg.

Prezes WUG jest centralnym organem administracji rządowej, działającym pod nadzorem ministra właściwego do spraw gospodarki złożami kopalin, właściwym w sprawach nadzoru górniczego, który w szczególności:

- jest organem wyższego stopnia w rozumieniu Kodeksu postępowania administracyjnego w stosunku do dyrektorów OUG oraz dyrektora SUG, a także sprawuje nadzór nad ich działalnością;
- jest organem pierwszej instancji w sprawach m.in.: nadania uprawnień rzeczoznawcy do spraw ruchu zakładu górniczego, zakazu wykonywania niektórych czynności w ruchu zakładu górniczego albo zakładu, dopuszczenia niektórych wyrobów do stosowania w zakładach górniczych, wyrażenia zgody na odstąpie-

nie przez przedsiębiorcę od określonych wymagań przewidzianych w niektórych przepisach dotyczących prowadzenia ruchu zakładu górniczego, nakazania usunięcia niektórych nieprawidłowości, wstrzymania ruchu zakładu górniczego lub jego urządzeń oraz nałożenia kary pieniężnej, w szczególności na przedsiębiorcę albo kierownika ruchu zakładu górniczego;

- powołuje, w drodze zarządzenia, komisje do opiniowania stanu bezpieczeństwa powszechnego, związanego z ruchem zakładu górniczego, stanu bezpieczeństwa pracy w górnictwie oraz stanu rozpoznania i zwalczania zagrożeń w zakładach górniczych, a także może powoływać inne stałe lub doraźne kolegialne organy doradcze i opiniodawcze, określając ich nazwę, skład, zakres zadań, tryb pracy oraz sposób obsługi;
- gromadzi i archiwizuje dokumentację mierniczo-geologiczną zlikwidowanych zakładów górniczych oraz udostępnia ją, na zasadach i w sposób określony w przepisach o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie;
- jest wyspecjalizowanym organem kontroli wyrobów wprowadzonych do obrotu w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności (Dz. U. z 2021 r. poz. 1344), w odniesieniu do wyrobów przeznaczonych do stosowania w ruchu zakładu górniczego, organem nadzoru rynku w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 13 kwietnia 2016 r. o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku (Dz. U. z 2022 r. poz. 5) w odniesieniu do wyrobów przeznaczonych do stosowania w ruchu zakładu górniczego oraz organem nadzoru rynku w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 15 lipca 2020 r. o systemach homologacji typu UE i nadzoru rynku silników spalinowych przeznaczonych do maszyn mobilnych nieporuszających się po drogach (Dz. U. poz. 1339) w zakresie silników zamontowanych w maszynach mobilnych nieporuszających się po drogach stosowanych w ruchu zakładu górniczego;
- prowadzi działalność promocyjną i informacyjną w zakresie związanym z zadaniami organów nadzoru górniczego;
- inicjuje prace naukowo-badawcze oraz inicjuje i podejmuje przedsięwzięcia w zakresie poprawy bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia w górnictwie, wdrożenia postępu technicznego w dziedzinie górnictwa, racjonalnej gospodarki złożami kopalin oraz ograniczenia uciążliwości oddziaływania górnictwa na ludzi i środowisko;
- ustala kierunki i wytyczne działania urzędów górniczych, a także może wydawać dyrektorom OUG oraz dyrektorowi SUG polecenia dotyczące podjęcia określonych czynności oraz żądać od nich informacji będących w ich posiadaniu;
- dokonuje kompleksowego sprawdzenia i oceny stanu bezpieczeństwa powszechnego związanego z ruchem zakładu górniczego, stanu bezpieczeństwa pracy w górnictwie, stanu rozpoznania i zwalczania zagrożeń w zakładach górniczych, stanu ratownictwa górniczego oraz innych zagadnień związanych z prowadzeniem ruchu zakładów górniczych, a także przedkłada właściwym organom informacje, opinie i wnioski w tej dziedzinie;
- sporządza roczne sprawozdania z działalności urzędów górniczych;
- wykonuje zadania w zakresie bezpieczeństwa działalności polegającej na poszukiwaniu, rozpoznawaniu lub wydobywaniu węglowodorów ze złóż w granicach obszarów morskich Rzeczypospolitej Polskiej.

Dyrektorzy właściwych urzędów górniczych, w drodze decyzji, m.in.:

- zatwierdzają plany ruchu zakładów górniczych oraz zakładów;
- wydają pozwolenia na oddanie do ruchu w zakładzie górniczym: podstawowych obiektów, maszyn i urządzeń, obiektów podziemnego zakładu górniczego stanowiących ściany prowadzone w warunkach specjalnych oraz obiektów podziemnego zakładu górniczego stanowiących oddziały eksploatujące partie złóż rud miedzi w warunkach specjalnych, określonych w przepisach wydanych na podstawie Pgg;
- wydają pozwolenia na nabywanie, przechowywanie, używanie materiałów wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego lub wytwarzanie materiałów wybuchowych metodą *in situ*, dla przedsiębiorców wykonujących działalność gospodarczą w zakresie określonym w Pgg oraz przedsiębiorców wykonujących roboty strzałowe powierzone im w ruchu zakładu górniczego albo zakładu;
- wydają pozwolenia na przechowywanie lub używanie sprzętu strzałowego w ruchu zakładu górniczego;
- ustalają opłatę podwyższoną za działalność w zakresie poszukiwania lub rozpoznawania złóż kopalin oraz wydobywania kopalin ze złóż wykonywaną bez wymaganej koncesji oraz za działalność wykonywaną bez zatwierdzonego albo podlegającego zgłoszeniu projektu robót geologicznych, z wyjątkiem działalności wykonywanej w granicach obszarów morskich Rzeczypospolitej Polskiej.

W celu zapewnienia wykwalifikowanej kadry dla prowadzenia ruchu zakładów górniczych albo zakładów oraz funkcjonowania ratownictwa górniczego:

- organy nadzoru górniczego (w niektórych przypadkach wyłącznie Prezes WUG) stwierdzają posiadanie kwalifikacji do wykonywania czynności niektórych osób kierownictwa i dozoru ruchu zakładów górniczych oraz zakładów;

- Prezes WUG stwierdza posiadanie kwalifikacji do wykonywania czynności: mierniczych górniczych, geologów górniczych, geofizyków górniczych w podziemnych zakładach górniczych oraz niektórych osób kierownictwa w podmiotach zawodowo trudniących się ratownictwem górniczym.

II. Zakres podmiotowy nadzoru i kontroli

Według stanu na dzień 31 grudnia 2021 r., nadzorem i kontrolą urzędów górniczych było objętych 7 498 zakładów górniczych, tj.:

- 36 podziemnych zakładów górniczych, tj.:
  - 20 kopalń wydobywających węgiel kamienny, prowadzących działalność na 30 ruchach,
  - 8 kopalń węgla kamiennego w likwidacji (w strukturach Spółki Restrukturyzacji Kopalń S.A.),
  - 1 kopalnia węgla kamiennego w budowie,
  - 3 kopalnie rud miedzi,
  - 1 kopalnia rud cynku i ołowiu w likwidacji,
  - 1 kopalnia soli,
  - 1 zakład górniczy wydobywający gips i anhydryt,
  - 1 zakład górniczy wydobywający solankę do celów leczniczych;
- 7 364 odkrywkowe zakłady górnicze, tj.:
  - 10 zakładów prowadzących działalność dotyczącą złóż kopalin objętych własnością górniczą (wśród nich 5 zakładów górniczych wydobywających węgiel brunatny, 3 zakłady wydobywające kruszywa z dna Bałtyku i 2 kopalnie gipsu),
  - 7 354 zakłady prowadzące działalność dotyczącą złóż kopalin objętych prawem własności nieruchomości gruntowej;
- 98 otworowych zakładów górniczych, tj.:
  - 8 zakładów górniczych ropy naftowej i gazu ziemnego, w tym 2 zakłady górnicze wydobywające kopalinę na obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej, 2 zakłady górnicze funkcjonujące jako Oddziały Polskiego Górnictwa Naftowego i Gazownictwa S.A., tj. Oddział w Sanoku i Oddział w Zielonej Górze (obejmujące łącznie 52 kopalnie ropy naftowej lub gazu ziemnego oraz 7 podziemnych magazynów gazu ziemnego, w tym 2 – funkcjonujące poza krajowym systemem gazowniczym, w strukturze Oddziału w Zielonej Górze – podziemne magazyny gazu ziemnego zaazotowanego), oraz 4 zakłady górnicze funkcjonujące w strukturach innych podmiotów,
  - 2 zakłady górnicze soli, w tym 1 w likwidacji (w zakładzie górniczym IKS „Solino” funkcjonują 2 kopalnie, tj. KSiPMRiP „Góra” oraz KS „Mogilno”),
  - 2 kopalnie siarki,
  - 80 zakładów górniczych wydobywających wody lecznicze, termalne i solanki,
  - 3 zakłady górnicze eksploatujące metan z pokładów węgla,
  - 2 kawernowe podziemne magazyny gazu (KPMG Mogilno oraz KPMG Kosakowo),
  - 1 podziemne składowisko odpadów w likwidacji („Otyń”).

Nadzorem i kontrolą były objęte również 222 zakłady, tj.:

- 22 zakłady prowadzące działalność określoną w art. 2 ust. 1 Pgg (wśród nich m.in. Centralny Zakład Odwadniania Kopalń oraz 3 zakłady wykonujące drążenie tuneli z zastosowaniem techniki górniczej);
- 200 zakładów wykonujących roboty geologiczne, o których mowa w art. 86 Pgg.

Ponadto nadzorowano blisko 3 900 oddziałów podmiotów usługowych wykonujących w zakresie swej działalności zawodowej czynności powierzone im w ruchu zakładów górniczych, zatrudniających ogółem 50 503 pracowników (liczba oddziałów podmiotów usługowych ma charakter szacunkowy ze względu na powtarzalność realizowanych usług w ramach kilku zakładów). Nadzorem i kontrolą urzędów górniczych objęte były również jednostki organizacyjne trudniące się szkoleniem osób wykonujących czynności w ruchu zakładu górniczego albo zakładu oraz 3 podmioty zawodowo trudniące się ratownictwem górniczym.

We wszystkich nadzorowanych zakładach i podmiotach było zatrudnionych 167 409 pracowników, w tym 96 727 pracowników w kopalniach węgla kamiennego.

1. Cele urzędów górniczych i najważniejsze zadania służące ich realizacji w roku 2021

Nadzór górniczy w Polsce realizuje swoje zadania i kompetencje m.in. na podstawie kilkuletniego, całonocnego planu działania – strategii. Rok 2021 był pierwszym rokiem, w którym realizowano „Strategię działania urzędów górniczych na lata 2021–2023”. Sformułowane w strategii cele, tj.:

- Poprawa bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia pracowników,
- Ograniczenie liczby wypadków i niebezpiecznych zdarzeń z udziałem czynnika ludzkiego oraz związanych z wyrobami stosowanymi w górnictwie,
- Optymalne zagospodarowanie złóż kopalin oraz ograniczenie uciążliwości oddziaływania górnictwa na ludzi i środowisko,
- Podnoszenie poziomu kwalifikacji osób wykonujących czynności w ruchu zakładu górniczego i poziomu edukacji w zakresie bhp,

służą podniesieniu poziomu bezpieczeństwa w polskich kopalniach i zwiększeniu sprawności działania nadzoru górniczego.

Sposób realizacji celów długoterminowych został uszczegółowiony w „Planie działalności urzędów górniczych na rok 2021” oraz w „Planie działalności WUG na rok 2021”. W „Planie działalności urzędów górniczych na rok 2021” zdefiniowano 30 najważniejszych zadań służących realizacji celów określonych w kilkuletniej strategii działania urzędów górniczych, a także 36 mierników pozwalających ocenić stopień realizacji zadań, natomiast w „Planie działalności WUG na rok 2021” zdefiniowano 24 najważniejsze zadania służące realizacji celów określonych w kilkuletniej strategii działania urzędów górniczych, a także 24 mierniki pozwalające ocenić stopień realizacji zadań.

„Plan działalności urzędów górniczych na rok 2021” był podstawą do sporządzenia rocznych planów pracy OUG i SUG. „Plan działalności urzędów górniczych na rok 2021” oraz „Plan działalności Wyższego Urzędu Górniczego na rok 2021” były podstawą do sporządzenia rocznych planów pracy komórek WUG. W planach tych określono m.in. konkretne czynności do wykonania w ramach realizacji celów. Roczne plany pracy komórek i urzędów umożliwiają przełożenie zadań wynikających z planów działalności na konkretne zadania pracowników lub stanowisk funkcjonujących w strukturze komórek oraz urzędów.

Rok 2021 był kolejnym, w którym wystąpiły ograniczenia w funkcjonowaniu urzędów górniczych oraz podmiotów podlegających nadzorowi górnictwu wynikające z zagrożenia koronawirusem SARS-CoV-2. Pomimo stanu epidemii, raporty z wykonania planów pracy wykazały realizację zdecydowanej większości zadań służących realizacji celów zdefiniowanych w „Strategii działania urzędów górniczych na lata 2021–2023”. Spośród 36 mierników określonych w „Planie działalności urzędów górniczych na rok 2021”, 32 osiągnęło lub przekroczyło oczekiwaną wartość, natomiast z 24 mierników zdefiniowanych w „Planie działalności WUG na rok 2021” próg satysfakcji osiągnęły 22 mierniki.

1.1. Działania podjęte w związku z zagrożeniem epidemią COVID-19

W związku z powszechnym zagrożeniem koronawirusem SARS-CoV-2, Prezes WUG, w obszarze swoich kompetencji, podjął działania prewencyjne zmierzające do ograniczenia zachorowań wśród pracowników branży wydobywczej. W tym celu m.in. powołał w 2020 r. Nadzwyczajny Zespół do spraw zagrożeń w podziemnych zakładach górniczych w związku z przeciwdziałaniem COVID-19 oraz wystosował do przedsiębiorców górniczych pisma, w których rekomendował zestaw działań minimalizujących zagrożenie epidemiczne.

Opracowane przez Zespół w roku 2020 wytyczne trafiły do przedsiębiorców branży górniczej. Przedstawione przez Zespół niezbędne zalecenia, procedury i kierunki działań w związku z zagrożeniem epidemicznym w kraju są na bieżąco realizowane przez kierowników ruchu zakładów górniczych i kontrolowane przez pracowników nadzoru górniczego. Główne zasady szeroko zakrojonej prewencji, mającej na celu zapewnienie maksymalnego poziomu bezpieczeństwa życia i zdrowia pracowników zakładów górniczych, odnosiły się głównie do obszarów higieniczno-sanitarnych oraz zagadnień bezpieczeństwa osób i ruchu zakładu górniczego wynikających z powszechnie znanych zagrożeń naturalnych i technicznych występujących w podziemnych zakładach górniczych, a także szkoleń w górnictwie oraz ratownictwie górnictwem.

Organy nadzoru górniczego na bieżąco, w ramach prowadzonej w zakładach górniczych działalności kontrolnej, monitorowały i sprawdzały wszystkie te działania oraz przestrzeganie obowiązujących zaleceń.

W roku 2021 przeprowadzono w tym zakresie 2 365 kontroli, które obejmowały m.in.:

- sposoby realizacji procedur wprowadzonych w zakładach górniczych, w związku z zagrożeniem rozprzestrzeniania się koronawirusa SARS-CoV-2;

- obowiązujące zasady związane z wchodzeniem i poruszaniem się po terenie zakładu górniczego pracowników własnych oraz pracowników firm zewnętrznych (m.in. w zakresie pomiaru temperatury przed wejściem na teren zakładu górniczego czy też obowiązku zasłaniania ust i nosa);
- dostęp pracowników do środków ochrony indywidualnej (maseczki ochronne, rękawice jednorazowe, środki dezynfekujące i do 27 lutego 2021 r. przyłbice);
- skuteczność informowania pracowników o zagrożeniu i działaniach prewencyjnych – oznakowanie zakładu tablicami informacyjnymi w tym zakresie;
- obowiązujące zasady wyznaczenia pomieszczeń odosobnienia na wypadek stwierdzenia podwyższonej temperatury.

Wdrożono również, zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego, działania profilaktyczne, które miały na celu maksymalne zniwelowanie możliwości zakażenia i rozprzestrzeniania się COVID-19 w urzędach górniczych. Zorganizowano i przeprowadzono szczepienia przeciw COVID-19 dla chętnych pracowników zatrudnionych w nadzorze górniczym i ich rodzin.

2. Działalność podstawowa urzędów górniczych

2.1. Zatwierdzanie planów ruchu zakładów górniczych

Plany ruchu zakładów górniczych są sporządzane przez przedsiębiorcę, odrębnie dla każdego zakładu górniczego. Plany te, sporządzane, co do zasady, z uwzględnieniem warunków określonych w koncesji oraz w projekcie zagospodarowania złoża, m.in. określają szczegółowe przedsięwzięcia niezbędne w celu zapewnienia:

- wykonywania działalności objętej koncesją;
- bezpieczeństwa powszechnego;
- bezpieczeństwa pożarowego;
- bezpieczeństwa osób przebywających w zakładzie górniczym, w szczególności dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy;

Tabela 1. Liczba planów ruchu i dodatków do planu ruchu zatwierdzonych w 2021 r.

Urząd górniczy	Liczba planów ruchu	Liczba dodatków do planów ruchu	Ogółem
OUG w Gdańsku	89	15	104
OUG w Gliwicach	18	113	131
OUG w Katowicach	56	102	158
OUG w Kielcach	88	50	138
OUG w Krakowie	131	107	238
OUG w Krośnie	60	132	192
OUG w Lublinie	74	44	118
OUG w Poznaniu	178	102	280
OUG w Rybniku	40	124	164
OUG w Warszawie	91	16	107
OUG we Wrocławiu	73	128	201
Razem	898	933	1 831

- racjonalnej gospodarki złożem;
- ochrony elementów środowiska;
- ochrony obiektów budowlanych;
- zapobiegania szkodom i ich naprawy.

W 2021 r. dyrektorzy OUG wydali łącznie 1 831 pozytywnych dla wnioskodawców decyzji dotyczących planów ruchu zakładów górniczych, w tym 898 decyzji w sprawie zatwierdzenia planów ruchu oraz 933 decyzje w sprawie zatwierdzenia dodatków do planów ruchu. Szczegółowe dane dotyczące liczby zatwierdzonych planów ruchu oraz dodatków do planów ruchu przedstawiono w tabeli 1.

2.2. Dopuszczanie i kontrola wyrobów stosowanych w zakładach górniczych

W zakresie swoich kompetencji Prezes WUG sprawuje nadzór i kontrolę nad wyrobami stosowanymi w zakładach górniczych.

Prezes WUG, w drodze decyzji administracyjnej, dopuszcza do stosowania w ruchu zakładu górniczego następujące wyroby:

- elementy górniczych wyciągów szybowych;
- głowice eksploatacyjne (wydobywcze) wraz z systemami sterowania, z wyłączeniem głowic podmorskich, stosowane w zakładach górniczych wydobywających kopaliny otworami wiertniczymi;
- maszyny i urządzenia transportu poziomego, tj. urządzenia transportu linowego, kolejki podwieszane, kolejki spągowe oraz ich podzespoły, a także wozy do przewozu osób i wozy specjalne oraz pojazdy z napędem spalinowym do przewozu osób;
- maszyny i urządzenia elektryczne oraz aparaturę łączeniową na napięciu powyżej 1 kV prądu przemiennego lub powyżej 1,5 kV prądu stałego;
- systemy łączności, bezpieczeństwa i alarmowania;
- zintegrowane systemy sterowania kompleksów wydobywczych i przodkowych;
- taśmy przenośnikowe;
- sprzęt strzałowy (w zakresie dotyczącym urządzeń do mechanicznego wytwarzania i ładowania materiałów wybuchowych oraz wozów i pojazdów do przewożenia lub przechowywania środków strzałowych).

Wykonując swoje ustawowe zadania, Prezes WUG wydał w 2021 r.:

- 123 decyzje o dopuszczeniu wyrobów przeznaczonych do stosowania w zakładach górniczych (106 w obszarze energomechanicznym oraz 17 w obszarze górnicyzm);
- 85 decyzji zmieniających warunki stosowania wyrobów, określone we wcześniejszych decyzjach o dopuszczeniu wyrobów (69 w obszarze energomechanicznym oraz 16 w obszarze górnicyzm);
- 9 decyzji umarzających postępowanie w sprawie dopuszczenia wyrobu do stosowania w zakładach górniczych wobec braku przedmiotowości wniosku albo wycofania wniosku przez wnioskodawcę;
- 23 postanowienia zobowiązujące producentów do przeprowadzenia w ruchu zakładu górniczego prób wyrobów w celu potwierdzenia prawidłowości przyjętych rozwiązań konstrukcyjnych.

Ponadto pozostawiono jedną sprawę bez rozpoznania.

W zakładach górniczych, oprócz wyrobów dopuszczonych do stosowania, stosuje się m.in. wyroby spełniające wymagania dotyczące oceny zgodności zawarte w dyrektywach lub rozporządzeniach Parlamentu Europejskiego i Rady:

- dyrektywie 2006/42/WE z dnia 17 maja 2006 r. w sprawie maszyn;
- dyrektywie 2014/28/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie harmonizacji ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do udostępniania na rynku i kontroli materiałów wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego;
- dyrektywie 2014/29/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie harmonizacji ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do udostępniania na rynku prostych zbiorników ciśnieniowych;
- dyrektywie 2014/30/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie harmonizacji ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do kompatybilności elektromagnetycznej;
- dyrektywie 2014/32/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie harmonizacji ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do udostępniania na rynku przyrządów pomiarowych;
- dyrektywie 2014/34/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie harmonizacji ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do urządzeń i systemów ochronnych przeznaczonych do użytku w atmosferze potencjalnie wybuchowej;

- dyrektywie 2014/35/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie harmonizacji ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do udostępniania na rynku sprzętu elektrycznego przewidzianego do stosowania w określonych granicach napięcia;
- dyrektywie 2014/68/UE z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie harmonizacji ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do udostępniania na rynku urządzeń ciśnieniowych;
- rozporządzeniu 2016/425 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie środków ochrony indywidualnej;
- rozporządzeniu 2016/1628 z dnia 14 września 2016 r. w sprawie wymogów dotyczących wartości granicznych emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych oraz homologacji typu w odniesieniu do silników spalinowych wewnętrznego spalania przeznaczonych do maszyn mobilnych nieporuszających się po drogach.

Prezes WUG jest wyspecjalizowanym organem kontroli wyrobów oraz organem nadzoru rynku, w odniesieniu do wyrobów podlegających ocenie zgodności, wprowadzonych do obrotu i przeznaczonych do stosowania w ruchu zakładu górniczego.

W związku z powyższym WUG prowadzi:

- kontrole spełniania przez wyroby wymagań lub w zakresie stwarzania przez te wyroby zagrożeń;
- postępowania administracyjne w zakresie wprowadzonych do obrotu lub oddanych do użytku wyrobów niezgodnych z wymaganiami lub zgodnych z wymaganiami, a mimo to stwarzających zagrożenie w trakcie użytkowania zgodnego z przeznaczeniem.

W ramach nadzoru rynku w 2021 r. przeprowadzono 14 kontroli, w czasie których skontrolowano 99 wyrobów.

2.3. Wydawanie pozwoleń i zezwoleń

Materiały wybuchowe

W zakładach górniczych mogą być stosowane materiały wybuchowe przeznaczone do użytku cywilnego (środki strzałowe w rozumieniu Pgg) oraz sprzęt strzałowy, tj.: wyroby służące do bezpiecznego:

- przewożenia środków strzałowych;
- przenoszenia środków strzałowych;
- przechowywania środków strzałowych;
- sporządzania materiałów wybuchowych;
- wprowadzania materiałów wybuchowych;
- wprowadzania ładunków materiału wybuchowego;
- konstruowania obwodów strzałowych;
- sprawdzania obwodów strzałowych;
- odpalania ładunków materiałów wybuchowych;
- wykonywania więcej niż jednej czynności wymienionych powyżej.

W roku 2021 dyrektor OUG wydali łącznie 14 pozwoleń na nabywanie, przechowywanie, używanie materiałów wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego lub na wytwarzanie materiałów wybuchowych metodą *in situ* oraz 33 pozwolenia na przechowywanie i używanie sprzętu strzałowego.

Prezes WUG nadaje także numery identyfikacyjne materiałom wybuchowym przeznaczonym do użytku cywilnego (z wyłączeniem wyrobów pirotechnicznych oraz materiałów niebezpiecznych klasy 4.1) i wpisuje je do rejestru. W roku 2021 wydano 16 świadectw nadania takich numerów identyfikacyjnych. Aktualny rejestr materiałów wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego udostępniany jest na bieżąco w Biuletynie Informacji Publicznej WUG (dalej: BIP).

Oddanie do ruchu obiektów, maszyn i urządzeń zakładu górniczego oraz ścian i oddziałów

W roku 2021 dyrektor SUG wydał, w drodze decyzji, 68 pozwoleń na oddanie do ruchu podstawowych obiektów, maszyn i urządzeń podziemnego zakładu górniczego. Decyzje dotyczyły:

- 1 szybu wraz z wyposażeniem;
- 25 górniczych wyciągów szybowych;
- 6 stacji wentylatorów głównych;
- 3 central systemu ogólnozakładowej łączności telefonicznej;

- 7 dyspozytorni systemów dyspozytora ruchu;
- 2 stacji geofizyki górniczej;
- 4 magistralnych sieci telekomunikacyjnych;
- 20 urządzeń, instalacji i sieci elektroenergetycznych wysokiego i średniego napięcia, zasilających obiekty, maszyny i urządzenia objęte właściwością dyrektora SUG.

Natomiast dyrektorzy OUG wydali, w drodze decyzji, 25 pozwoleń na oddanie do ruchu w zakładzie górniczym podstawowych obiektów, maszyn, urządzeń oraz niektórych ścian i oddziałów. Szczegółowe dane przedstawiono w tabeli 2.

Tabela 2. Liczba pozwoleń na oddanie do ruchu wydanych w 2021 r.

Urząd górniczy	Wydane pozwolenia na oddanie do ruchu obiektów, maszyn i urządzeń	Wydane pozwolenia na oddanie do ruchu ścian prowadzonych w warunkach specjalnych oraz oddziałów eksploatujących partie złóż rud miedzi w warunkach specjalnych
OUG w Gdańsku	0	0
OUG w Gliwicach	5	0
OUG w Katowicach	2	2
OUG w Kielcach	0	0
OUG w Krakowie	2	0
OUG w Krośnie	1	0
OUG w Lublinie	1	0
OUG w Poznaniu	0	0
OUG w Rybniku	7	0
OUG w Warszawie	0	0
OUG we Wrocławiu	0	5
SUG	68	0

Zgody na odstąpienie od wymagań przewidzianych w przepisach prawa

W szczególnych przypadkach uzasadnionych warunkami bezpieczeństwa lub gdy jest to niezbędne do wprowadzenia postępu technicznego, przeprowadzenia prac naukowo-badawczych lub doświadczalnych, na podstawie art. 120 ust. 3 Pgg, Prezes WUG na wniosek przedsiębiorcy może, w drodze decyzji, wyrazić na czas oznaczony, nie dłuższy niż 5 lat, zgodę na odstąpienie przez przedsiębiorcę od określonych wymagań przewidzianych w przepisach określających szczegółowe wymagania dotyczące prowadzenia ruchu poszczególnych rodzajów zakładów górniczych oraz szczegółowe wymagania dotyczące przechowywania i używania środków strzałowych i sprzętu strzałowego w ruchu zakładu górniczego.

W 2021 r. Prezes WUG wydał zgodę na odstąpienie od wymagań przewidzianych w ww. przepisach:

- 46 decyzji w zakresie prowadzenia ruchu poszczególnych rodzajów zakładów górniczych, dotyczących w szczególności:
  - zagrożeń wentylacyjnych,
  - zagrożenia sejsmicznego i tąpnięciami,
  - zagrożenia wodnego,

- prowadzenia prac spawalniczych w podziemnych wyrobiskach górniczych,
  - jazdy ludzi kolejkami podwieszonymi,
  - urządzeń i instalacji elektroenergetycznych i teletechnicznych,
  - górniczych wyciągów szybowych,
  - innych zagadnień organizacyjnych i technicznych w ruchu zakładu górniczego;
- 2 decyzje w zakresie przechowywania i używania środków strzałowych i sprzętu strzałowego w ruchu zakładów górniczych.

Pozwolenia budowlane

Górnictwo jest obecnie jedyną gałęzią gospodarki, dla której ustawowe zadania z zakresu administracji architektoniczno-budowlanej i nadzoru budowlanego wykonują organy specjalistyczne. W odróżnieniu od organów powszechnych, które tworzą odrębne struktury w zakresie administracji architektoniczno-budowlanej oraz nadzoru budowlanego, działalność organów nadzoru górniczego w tej dziedzinie obejmuje równolegle obydwa obszary zagadnień. Skalę działalności urzędów górniczych w sferze budownictwa obrazuje przede wszystkim liczba nadzorowanych na terenie całego kraju obiektów budowlanych zakładu górniczego. Według stanu na dzień 31 grudnia 2021 r. było ich 10 922 (3 047 budynków i 7 875 budowli), w strukturach 632 zakładów górniczych.

Wykonując ustawowe zadania administracji architektoniczno-budowlanej, w 2021 r. organy nadzoru górniczego wydały łącznie 252 decyzje o pozwoleniu na wykonywanie robót budowlanych. Na liczbę tą składają się 164 decyzje, których przedmiotem były obiekty nowowznoszone bądź przebudowa lub remont obiektów istniejących, oraz 88 decyzji zezwalających na rozbiórkę obiektów budowlanych zakładu górniczego. Ponadto, zamiar dokonania przez inwestora istotnych odstępstw od zatwierdzonego wcześniej projektu budowlanego skutkowało wydaniem 12 decyzji o zmianie pozwolenia na budowę. Organ nadzoru górniczego wydał również 2 decyzje o odmowie zatwierdzenia projektu zagospodarowania działki lub terenu oraz projektu architektoniczno-budowlanego i udzielenia pozwolenia na budowę.

Urzędy górnicze prowadziły ponadto 390 postępowań w sprawach zgłoszeń robót budowlanych, z tego: 176 dokonanych na podstawie art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2021 r. poz. 2351, z późn. zm.), dotyczących budowy nowych obiektów budowlanych, 150 na podstawie art. 29 ust. 3 tej ustawy, dotyczących wykonania robót budowlanych, oraz 64 w trybie jej art. 31 ust. 1, dotyczących rozbiórki obiektów.

Po zakończeniu realizacji inwestycji (lub jej wyodrębnionej części) wydano 29 decyzji o pozwoleniu na użytkowanie obiektu budowlanego oraz przyjęto 129 zawiadomień o zakończeniu budowy obiektów budowlanych zakładu górniczego lub wykonywaniu robót budowlanych, dla których decyzja o pozwoleniu na użytkowanie nie jest wymagana.

W ramach uprawnień nadzoru budowlanego, w 2 przypadkach wstrzymano roboty budowlane prowadzone z naruszeniem przepisów prawa, a także wydano 2 decyzje nakazujące rozbiórkę obiektów budowlanych zakładu górniczego.

2.4. Badanie prawidłowości rozwiązań stosowanych w górnictwie lub przewidzianych do stosowania przez przedsiębiorców

Na podstawie art. 172 ust. 1 Pgg, przy wykonywaniu nadzoru i kontroli, właściwy organ nadzoru górniczego może badać prawidłowość rozwiązań stosowanych lub przewidzianych przez przedsiębiorcę do stosowania. Właściwy organ nadzoru górniczego może, na podstawie art. 172 ust. 2 Pgg, w drodze decyzji, nakazać przedsiębiorcy sprawdzenie prawidłowości rozwiązań stosowanych lub przewidzianych do stosowania, a także określić sposób tego sprawdzenia.

Prawidłowość stosowanych rozwiązań technicznych sprawdzana była podczas kontroli prowadzonych w zakładach górniczych oraz w związku z badaniem przyczyn i okoliczności wypadków i awarii, a także niebezpiecznych zdarzeń zaistniałych w ruchu zakładów górniczych.

W roku 2021 organy nadzoru górniczego wydały 29 decyzji nakazujących przedsiębiorcom sprawdzenie prawidłowości stosowanych rozwiązań technicznych.

2.5. Gospodarka złożem, zagospodarowanie przestrzenne i ochrona środowiska

Opiniowanie projektów zagospodarowania złóż

Na mocy art. 26 ust. 3a oraz 107 ust. 2a Pgg, organy nadzoru górniczego opiniują projekty zagospodarowania złóż kopalin określonych w art. 10 ust. 1 Pgg, z wyłączeniem złóż węglowodorów, oraz dodatki do tych projektów.

Opiniowaniu podlegają więc jedynie projekty dla złóż: węgla kamiennego, metanu występującego jako kopalina towarzysząca, węgla brunatnego, rud metali z wyjątkiem darniowych rud żelaza, metali w stanie rodzimym, rud pierwiastków promieniotwórczych, siarki rodzimej, soli kamiennej, soli potasowej, soli potasowo-magnezowej, gipsu i anhydrytu, kamieni szlachetnych, pierwiastków ziem rzadkich oraz gazów szlachetnych, bez względu na miejsce ich występowania. W powyższych sprawach organy nadzoru górniczego pełnią funkcję organu eksperckiego, wyrażającego stanowisko dla przedsiębiorcy jeszcze przed wszczęciem postępowań prowadzonych przez organy koncesyjne. W 2021 r. zaopiniowano ogółem 3 projekty zagospodarowania złoża i 17 dodatków do tych projektów.

Ochrona zasobów złóż kopalin

Podstawowym zadaniem organów nadzoru górniczego w odniesieniu do gospodarki złożami kopalin w procesie ich wydobywania jest bezpośredni nadzór i kontrola nad ruchem zakładów górniczych. W tym też zakresie, w procesie opiniowania projektów zagospodarowania złóż, zatwierdzania planów ruchu zakładów górniczych oraz podczas prowadzonych kontroli, urzędy górnicze egzekwowały:

- realizację wymagań w zakresie wykorzystania zasobów złóż kopalin, określonych w koncesjach oraz projektach zagospodarowania złóż;
- prawidłową i racjonalną gospodarkę złożami kopalin w procesie ich wydobywania oraz prawidłowe prowadzenie ewidencji zmian zasobów złóż w operatach ewidencyjnych zasobów złoża kopaliny;
- sporządzanie, aktualizację i uzupełnianie dokumentacji mierniczo-geologicznej;
- rozpoznawanie i dokumentowanie warunków geologicznych zalegania złóż;
- spełnianie wymagań z zakresu prawidłowej geologicznej obsługi zakładów górniczych.

Ogółem, w zakresie mierniczo-geologicznym pracownicy urzędów górniczych w 2021 r. wykonali 1 883 robocze dniówki kontrolne, stwierdzając szereg nieprawidłowości, które skutkowały wydaniem decyzji, zaleceń oraz zastosowaniem środków represyjnych.

Uzgodnianie projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2022 r. poz. 503), projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego – w odniesieniu do zagospodarowania terenów górniczych – wymaga uzgodnienia z właściwym organem nadzoru górniczego. W 2021 r. dyrektorzy OUG uzgodnili 252 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. W prowadzonych w tych sprawach postępowaniach zwracano uwagę, aby projektowane rozwiązania planistyczne z jednej strony umożliwiały wykonywanie przez przedsiębiorców górniczych uprawnień wynikających z koncesji na wydobywanie kopaliny, a z drugiej zapewniały zachowanie warunków bezpieczeństwa powszechnego i ochrony środowiska, w tym obiektów budowlanych, na terenach objętych wpływami eksploatacji górniczej. Trzeba zauważyć, że w ogólnej liczbie uzgodnień stosunkowo niewielki udział miały uzgodnienia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla terenów górniczych lub ich fragmentów, sporządzanych w trybie art. 104 ust. 2 Pgg. W 2021 r. organy nadzoru górniczego uzgodniły 4 takie plany.

Opiniowanie projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

Z mocy ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, dla obszaru w granicach administracyjnych gminy sporządza się obowiązkowo studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Choć studium nie jest aktem prawa miejscowego, to stanowi istotny element polityki urbanistycznej. Sporządzając studium, uwzględnia się m.in. zagrożenia dla bezpieczeństwa ludności i jej mienia oraz występowanie: obszarów zagrożeń geologicznych, udokumentowanych złóż kopalin, zasobów wód podziemnych i terenów górniczych. W studium przedstawia się też obiekty lub obszary, dla których w złożach kopalin wyznacza się filar ochronny oraz obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji. Organ nadzoru górniczego uczestniczą w procesie tworzenia studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin obejmujących tereny górnicze. W 2021 r. wydały 191 opinii odnoszących się do tych opracowań planistycznych.

Uzgodnianie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania na terenach górniczych

Celem uzgodnienia warunków zabudowy i zagospodarowania terenu przez organy nadzoru górniczego jest wskazanie aktualnych warunków geologiczno-geologicznych, w tym określenie wpływów dokonanej i planowanej eksploatacji górniczej, które powinny być brane pod uwagę w fazie projektowania i realizacji inwestycji, dla zapewnienia bezpieczeństwa konstrukcji obiektu, a także minimalizowania uciążliwości podczas jego użytkowania. W 2021 r., w oparciu o przepisy ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, wydano 2 834 postano-

wienia uzgadniające zamierzenia budowlane na terenach górniczych (879 w sprawach lokalizacji inwestycji celu publicznego i 1 955 dotyczących warunków zabudowy).

Dyrektorzy OUG zaopiniowali także 323 inwestycje realizowane na terenach górniczych w trybie przepisów „specustaw”. Najwięcej, bo 214 opinii wydano dla przedsięwzięć objętych ustawą z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 176). Drugą grupą pod względem ilości wydanych opinii są przedsięwzięcia objęte ustawą z dnia 24 kwietnia 2009 r. o inwestycjach w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu (Dz. U. z 2021 r. poz. 1836), dla których wydano 61 opinii. Opiniowano też inwestycje realizowane na podstawie:

- ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1984);
- ustawy z dnia 12 lutego 2009 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie lotnisk użytku publicznego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1079);
- ustawy z dnia 7 maja 2010 r. o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 777, z późn. zm.);
- ustawy z dnia 8 lipca 2010 r. o szczególnych zasadach przygotowania do realizacji inwestycji w zakresie budowy przeciwpowodziowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1812);
- ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowych (Dz. U. z 2022 r. poz. 273);
- ustawy z dnia 5 lipca 2018 r. o ułatwieniach w przygotowaniu i realizacji inwestycji mieszkaniowych oraz inwestycji towarzyszących (Dz. U. z 2021 r. poz. 1538).

W 2021 r. w zakresie terenów górniczych nie opiniowano inwestycji realizowanych na podstawie ustawy z dnia 22 lutego 2019 r. o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w sektorze naftowym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1902 oraz z 2022 r. poz. 483).

Ponadto, na podstawie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2021 r. poz. 2373 i 2389) – głównie na wnioski inwestorów i projektantów – dyrektorzy OUG wydali 1 062 informacje o warunkach górniczo-geologicznych dla zamierzeń inwestycyjnych na terenach górniczych.

W zakresie zagospodarowania terenów górniczych, na podstawie przepisów ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2021 r. poz. 485), organy nadzoru górniczego zaopiniowały również 3 projekty gminnych programów rewitalizacji.

Niezależnie od powyższych, w 2021 r. na wniosek stron dyrektorzy OUG wydali 680 informacji o warunkach geologiczno-górniczych.

Opiniowanie projektów zadań proekologicznych w górnictwie

Na podstawie art. 411 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2021 r. poz. 1973, z późn. zm.), Prezes WUG opiniuje wnioski o dofinansowanie ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej zadań o charakterze proekologicznym z zakresu górnictwa. W związku z tym, w 2021 r. wydano opinie w odniesieniu do wniosków o dofinansowanie przedsięwzięć z zakresu górnictwa, złożonych m.in. przez następujące podmioty:

- Kopalnię Soli „Bochnia” Sp. z o.o. – wniosek pn.: „Zabudowa przy szybie Trinitatis stacji do kondensacyjnego osuszania powietrza wlotowego do wyrobisk dołowych Kopalni Soli Bochnia”;
- Spółkę Restrukturyzacji Kopalń S.A.:
  - uzupełnienie wniosku dotyczącego przedsięwzięcia: „Rekultywacja osadnika centralnego – komory B wraz z terenami przyległymi w Tychach”,
  - wniosek pn.: „Rekultywacja osadnika Juliusz w Sosnowcu”;
- Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrze:
  - wniosek pn.: „Likwidacja i zabezpieczenie pustek poeksploatacyjnych oraz wyrobisk podziemnych w rejonie użytkowanym przez Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrze”,
  - uzupełnienie wniosku dotyczącego przedsięwzięcia: „Likwidacja i zabezpieczenie pustek poeksploatacyjnych oraz wyrobisk podziemnych w rejonie użytkowanym przez Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrze”.

Opiniowanie kierunków rekultywacji terenów zdegradowanych działalnością górnictwem

Obowiązek opiniowania przez organy nadzoru górniczego decyzji w sprawach rekultywacji gruntów po działalności górniczej wynika z art. 22 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych

(Dz. U. z 2021 r. poz. 1326 i 2163). W postępowaniach dotyczących rekultywacji gruntów po działalności górniczej uczestniczą one w bardzo szerokim zakresie. W 2021 r. wydano ogółem 1 192 postanowienia w tych sprawach, w tym 530 postanowień dotyczących uznania rekultywacji za zakończoną.

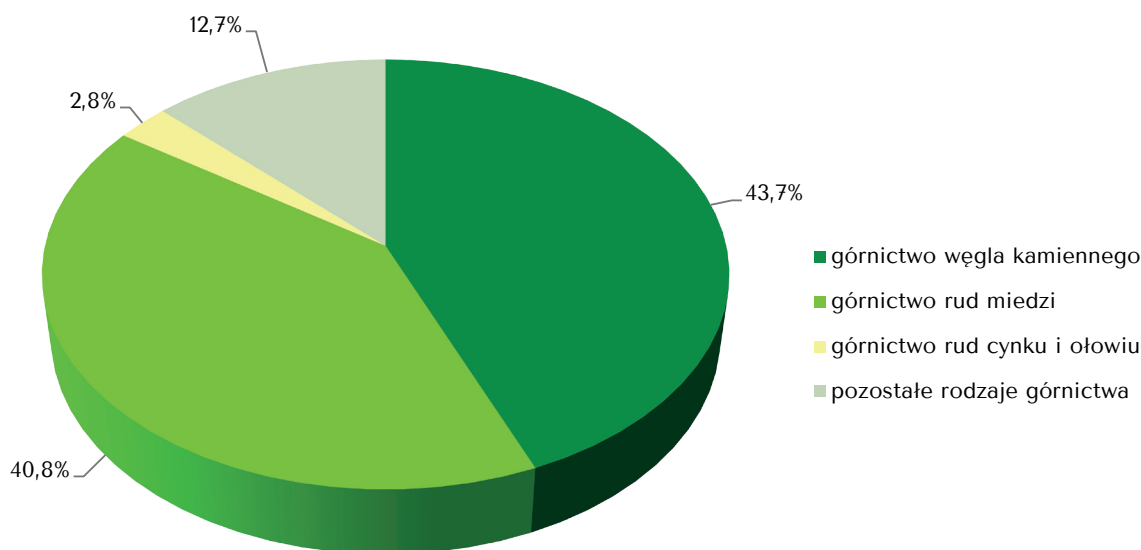
Opiniowanie programów gospodarowania odpadami wydobywczymi

Zgodnie z art. 11 ust. 4 ustawy z dnia 10 lipca 2008 r. o odpadach wydobywczymi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1972), decyzje zatwierdzające programy gospodarowania odpadami wydobywczymi wydaje się po zasięgnięciu opinii właściwego dyrektora okręgowego urzędu górniczego. W 2021 r. organy nadzoru górniczego wydały 88 postanowień w sprawach dotyczących zatwierdzenia programu gospodarowania odpadami wydobywczymi.

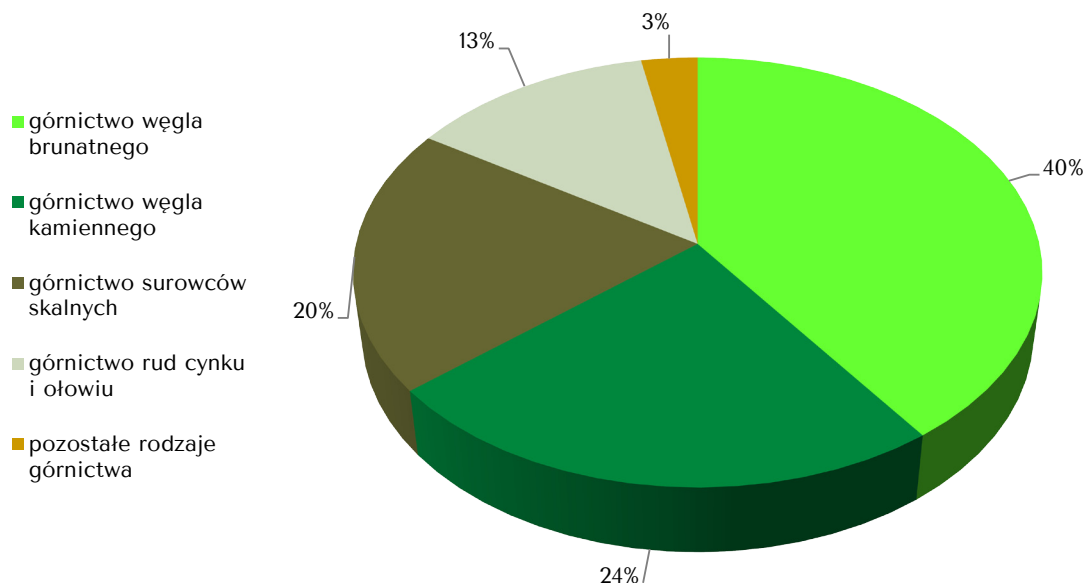
Ograniczenie szkodliwych oddziaływań górnictwa na środowisko

W 2021 r. opracowano raporty w sprawie: gospodarki odpadami wydobywczymi w 2020 r., zagospodarowania wód kopalnianych w 2020 r., a także rekultywacji terenów zdegradowanych działalnością górniczą w 2020 r. Z tych opracowań wynika, że:

1. W 2020 r. zakłady górnicze objęte raportem wytworzyły 68,6 mln t odpadów wydobywczymi, tj. ilość analogiczną jak w 2019 r. Procentowy udział odpadów przypadających na poszczególne rodzaje górnictwa przedstawiono na rys. 1. Największą ilość odpadów, bo 43,7% (30,0 mln t), wytworzono w kopalniach węgla kamiennego, w tym w kopalniach zlokalizowanych w Górnośląskim Zagłębiu Węglowym 24,9 mln t, a w kopalni Lubelski Węgiel „Bogdanka” S.A. w Lubelskim Zagłębiu Węglowym 5,1 mln t. W porównaniu z 2019 r. ilość odpadów wytworzonych w górnictwie węgla kamiennego nie uległa zmianie. Nieco mniejsza ilość odpadów, bo 40,8% (tj. 28,0 mln t), powstała w górnictwie rud miedzi, co oznacza spadek o 0,2 mln t w stosunku do 2019 r. Górnictwo rud cynku i ołowiu, reprezentowane przez jedyny, w 2020 r. jeszcze czynny zakład górniczy – Kopalnię „Olkusz–Pomorzany” należącą do ZGH Bolesław S.A., wytworzyło w 2020 r. odpady w ilości 1,9 mln t, co stanowiło 2,8% całości przychodu odpadów wydobywczymi. W porównaniu do 2019 r. stanowiło to spadek o 0,2 mln t. Pozostałe rodzaje górnictwa wytworzyły łącznie 8,7 mln t (12,7%) odpadów wydobywczymi. Są to przede wszystkim zakłady górnicze eksploatujące surowce skalne. W 2020 r. ta grupa zakładów wytworzyła o 0,4 mln t więcej odpadów niż w 2019 r.
2. W 2020 r. całkowity dopływ wód do zakładów górniczych wynosił niespełna 2,6 mln m³/d, z czego do kopalń górnictwa węgla brunatnego – 40%, węgla kamiennego – 24%, surowców skalnych – 20%, rud cynku i ołowiu – 13% oraz do pozostałych – 3%. Bilans dopływów wód z poszczególnych rodzajów górnictwa przedstawiono na rys. 2. Dopływ wód zasolonych dotyczy głównie górnictwa podziemnego i od kilku lat kształtuje się na zbliżonym poziomie. Według danych za 2020 r. bilans ten przedstawiał się następująco: górnictwo węgla kamiennego – 57%, rud cynku i ołowiu – 31%, rud miedzi – 9% oraz pozostałe rodzaje górnictwa – 3%. Dopływ wód słodkich występuje natomiast głównie w zakładach odkrywkowych i w 2020 r. przedstawiał się następująco: górnictwo węgla brunatnego – 58%, surowców skalnych – 28%, węgla kamiennego – 9% oraz pozostałe rodzaje górnictwa – 6%. Najistotniejszym zanieczyszczeniem pojawiającym się w wodach powierzchniowych w wyniku odwadniania kopalń węgla kamiennego jest ładunek chlorków i siarczanów. W 2020 r. ujęto i odprowadzono ponad 3,9 tys. t/d ładunku soli.

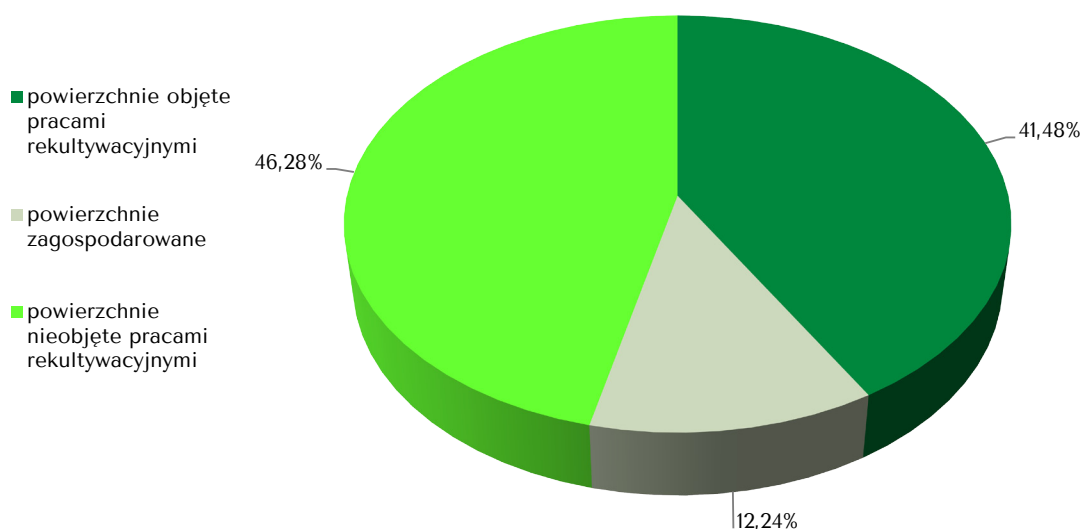

Rys. 1. Procentowy udział odpadów w rozbiu na poszczególne rodzaje górnictwa

Rys. 2. Bilans dopływów wód z poszczególnych rodzajów górnictwa w 2020 r.

3. Całkowita powierzchnia gruntów zajętych pod działalność górnictwą według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r. wynosiła 41 465,0 ha. W stosunku do roku 2019 odnotowano wzrost o 898,1 ha, tj. o 2,21%. Największą część, bo 42,76% powierzchni pod działalnością górnictwą użytkowało górnictwo węgla brunatnego. Górnictwo surowców skalnych oraz górnictwo węgla kamiennego użytkowały odpowiednio: 40,05% oraz 12,91% powierzchni pod działalnością górnictwą. Poza górnictwem ropy naftowej i gazu ziemnego, użytkującym 2,28% powierzchni całkowitej, pozostałe rodzaje górnictwa (rudy miedzi, cynku i ołowiu oraz siarka i sól) użytkowały nie więcej niż po 1% powierzchni całkowitej gruntów. Powierzchnia gruntów, które po zakończeniu działalności górnictwej wymagały rekultywacji, w 2020 r. wynosiła 10 536,2 ha, co stanowiło 25,41% całkowitej powierzchni gruntów użytkowanych przez górnictwo. Stan zaawansowania rekultywacji gruntów i zagospodarowania terenów po działalności górnictwej w odniesieniu do ogólnej powierzchni wymagającej rekultywacji przedstawiono na rys. 3. Zamieszczone na nim dane wskazują, że w 2020 r. 41,48% powierzchni gruntów przekształconych działalnością górnictwą było w trakcie rekultywacji, 12,24% zagospodarowano, natomiast na 46,28% nie podjęto jeszcze prac rekultywacyjnych.

Rys. 3. Stan rekultywacji i zagospodarowania terenów po działalności górnictwej

Ochrona obiektów budowlanych na terenach górniczych i pogórnicznych

Prowadzona przez przedsiębiorców górniczych eksploatacja kopalni, w szczególności metodą podziemną, skutkuje ujawnianiem się jej wpływów na powierzchnię i obiekty budowlane. Wpływy te charakteryzuje zróżnicowana wielkość oraz zasięg oddziaływania, w zależności od cech górotworu zalegającego nad wybranym złożem oraz charakterystyki dokonanej wcześniej i prowadzonej eksploatacji. Ujawnianie się wpływów eksploatacji przejawia się w postaci: oddziaływań dynamicznych – wstrząsów górotworu, oraz deformacji ciągłych, deformacji nieciągłych i zmian stosunków wodnych.

Przedsiębiorca jest zobowiązany do prowadzenia ruchu zakładu w sposób zgodny z przepisami prawa, w szczególności na podstawie planu ruchu zakładu górniczego, z zapewnieniem zachowania bezpieczeństwa powszechnego, ochrony elementów środowiska oraz ochrony obiektów budowlanych. Przedsięwzięcia niezbędne w celu zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego, ochrony elementów środowiska, ochrony obiektów budowlanych, zapobiegania szkodom i ich naprawy ujmowane są przez przedsiębiorców górniczych w planach ruchu sporządzanych na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 8 grudnia 2017 r. w sprawie planów ruchu zakładów górniczych (Dz. U. poz. 2293 oraz z 2019 r. poz. 2192). W 2021 r. egzekwowano od przedsiębiorców górniczych wykonanie zaleceń określonych w „Wytycznych w zakresie minimalnych wymagań treści planów ruchu podziemnych zakładów górniczych w aspekcie ochrony powierzchni”. W trakcie przeprowadzonych kontroli sprawdzano zakres wykonywanych pomiarów geodezyjnych powierzchni w obrębie terenu górniczego oraz zgodność zmierzonych wskaźników deformacji z prognozami wpływów przedstawionymi w planach ruchu podziemnych zakładów górniczych. W większości kontrolowanych zakładów nie stwierdzono przekroczenia prognoz deformacji. Służby miernicze na bieżąco prowadzą analizę mierzonych wskaźników deformacji w stosunku do prognozy, choć nie w każdym przypadku wnioski z nich wynikające odpowiednio dokumentowano. W większości kontrolowanych zakładów górniczych stwierdzono wiarygodność prognozowanych w okresie planu ruchu, dynamicznych oddziaływań eksploatacji górniczej na powierzchnię. Rejestrowane wartości parametrów drgań gruntu generowanych wstrząsami nie przekraczały wartości prognozowanych. W kopalniach węgla kamiennego kontrolowano wiarygodność prognozowanych, w okresie objętym planem ruchu, dynamicznych oddziaływań eksploatacji górniczej na powierzchnię oraz prowadzenie monitoringu drgań gruntu generowanych wstrząsami górotworu.

W trakcie kontroli przeprowadzonej w LW „Bogdanka” S.A. przeanalizowano zgodność warunków prowadzonej działalności górniczej między jej oddziaływaniami na powierzchnię terenu w ramach posiadanej koncesji, stwierdzając niezgodności między prognozowanymi deformacjami w aktualnym projekcie zagospodarowania złoża „Bogdanka” w granicach terenu górniczego „Puchaczów V” (PZZ z 2007 r.) a deformacjami (obniżeniami) pomierzonymi w całym okresie prowadzenia działalności górniczej kopalni. Przedsiębiorca opracował dodatek do PZZ, w którym zaktualizowane zostały prognozowane w okresie obowiązywania koncesji wskaźniki deformacji terenu (obniżenia i kategorie terenu górniczego). W wyniku kontroli nakazano także aktualizację planu ruchu LW „Bogdanka” S.A. w zakresie:

- prognozy oddziaływania sejsmicznego na skutek wstrząsów generowanych eksploatacją kopalni;
- oceny odporności dynamicznej zabudowy powierzchni terenu górniczego;
- oznaczenia sąsiednich obszarów górniczych.

Ponadto, nakazano opracowanie procedury postępowania (informowania, oględzin itp.), po wystąpieniu wstrząsu podziemnego, którego skutki odczuwalne są na powierzchni terenu, oraz ustalono zasady sporządzania opinii geologiczno-górnich z uwzględnieniem wszystkich informacji o zakresie oddziaływania eksploatacji górniczej na powierzchnię (m.in. wpływy dynamiczne).

WUG monitoruje działalność górniczą w granicach filarów ochronnych i terenów chronionych z uwagi na ich szczególny charakter. Corocznie opracowywane są raporty ujmujące kierunki zmian w zakresie wydobycia węgla kamiennego, rud miedzi oraz rud cynku i ołowiu. Z opracowanego w 2021 r. raportu, dotyczącego zakresu eksploatacji górniczej za 2020 r., wynika, iż wydobycie węgla kamiennego z zastosowaniem podsadzki hydraulicznej wyniosło jedynie 0,176 mln t, co stanowiło 0,4% wydobycia ogólnego. W zależności od rodzaju eksploatowanej kopaliny, wydobycie z filarów ochronnych wyniosło:

- dla węgla kamiennego 7,92 mln t, z czego z zastosowaniem podsadzki 0,134 mln t;
- dla rud miedzi 2,65 mln t, z czego z zastosowaniem podsadzki 1,48 mln t;
- dla rud cynku i ołowiu 0,11 mln t – całość z zastosowaniem podsadzki.

Od szeregu lat kopalnie węgla kamiennego prowadzą doszczelnianie zrobów zawałowych mieszaninami wodno-popiołowymi. Jest ono realizowane przede wszystkim jako profilaktyka przeciwpożarowa, a jedynie w niewielkim stopniu może mieć znaczenie dla ograniczania ww. wpływów. Jak pokazuje praktyka, pustki w gruzowisku zawałowym wypełniane są w zakresie od 10 do 50%. Znaczenie tego rodzaju zabiegów byłoby większe przy znaczniejszych ilościach mieszanin wprowadzonych do zrobów. Ilość odpadów ulokowanych w podziemnych wyrobiskach górniczych w 2020 r. wyniosła około 0,7 mln t, przy 0,9 mln t w 2019 r.

W górnictwie rud miedzi największy udział w wydobyciu z filarów, podobnie zresztą jak w latach ubiegłych, miało wydobycie z filarów ustanowionych dla miast i osiedli, osiągając wielkość 1,47 mln t (w 2019 r. – 1,47 mln t), a w dalszej kolejności z filarów ustanowionych dla dróg, kolei, rzek i stawów (0,63 mln t) oraz dla szybów i innych

obiektów kopalnianych (0,59 mln t). W powyższym zakresie niezmiennie przoduje O/ZG „Lubin”, gdzie eksploatacja prowadzona jest w granicach filarów ochronnych ustanowionych dla miasta Lubina oraz stawu osadowego Gilów.

W 2020 r. wydobycie rud cynku i ołowiu prowadzone było jedynie w zakładzie górniczym ZGH „Bolesław” S.A. Kopalnia „Olkusz-Pomorzański”, który z dniem 1 stycznia 2021 r. został postawiony w stan likwidacji. Od 2002 r. wydobycie rud cynku i ołowiu zmniejszyło się o 66,7%, osiągając w 2020 r. 1,50 mln t (w 2019 r. 1,51 mln t). W wydobyciu tym 95,3% uzyskano z zastosowaniem podsadzki hydraulicznej (w 2019 r. 76,8%).

2.6. Stwierdzanie i uznawanie kwalifikacji oraz nadawanie uprawnień

2.6.1. Stwierdzanie kwalifikacji

Wykonywanie niektórych czynności w zakresie górnictwa i ratownictwa górniczego wymaga stwierdzenia posiadania kwalifikacji do ich wykonywania, co następuje po przeprowadzeniu egzaminu. Na podstawie art. 58 ust. 2 Pgg, Prezes WUG stwierdza kwalifikacje m.in. kierowników ruchu podziemnych zakładów górniczych, geofizyków górniczych w podziemnych zakładach górniczych, kierowników jednostek ratownictwa górniczego, kierowników okręgowych stacji ratownictwa górniczego, mierniczych górniczych oraz geologów górniczych – w oparciu o rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2016 r. w sprawie kwalifikacji w zakresie górnictwa i ratownictwa górniczego (Dz. U. poz. 1229).

W przypadku WUG właściwą w postępowaniach w sprawie stwierdzenia:

- kwalifikacji do wykonywania czynności w zakresie górnictwa oraz kwalifikacji do wykonywania czynności w zakresie ratownictwa górniczego jest obecnie komisja egzaminacyjna powołana zarządzeniem nr 28 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 12 września 2016 r. w sprawie powołania Komisji egzaminacyjnej dla stwierdzenia kwalifikacji w zakresie górnictwa i ratownictwa górniczego (Dz. Urz. WUG z 2021 r. poz. 54 oraz z 2022 r. poz. 5 i 10); postępowanie kwalifikacyjne prowadzi Departament Górnictwa;
- kwalifikacji do wykonywania czynności mierniczego górniczego oraz kwalifikacji do wykonywania czynności geologa górniczego jest aktualnie komisja egzaminacyjna powołana zarządzeniem nr 29 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 12 września 2016 r. w sprawie powołania Komisji egzaminacyjnej dla stwierdzenia kwalifikacji mierniczego górniczego oraz kwalifikacji geologa górniczego (Dz. Urz. WUG z 2021 r. poz. 58 oraz z 2022 r. poz. 11); postępowanie kwalifikacyjne prowadzi Departament Ochrony Środowiska i Gospodarki Złożem.

W 2021 r., w zakresie właściwości Prezesa WUG, stwierdzono kwalifikacje do wykonywania czynności:

- kierownika ruchu w podziemnych zakładach górniczych wydobywających węgiel kamienny – 12 osobom;
- kierownika ruchu w podziemnych zakładach górniczych wydobywających rudy metali – 2 osobom;
- kierownika ruchu w podziemnych zakładach górniczych wydobywających kopaliny inne niż węgiel kamienny i rudy metali – 2 osobom;
- kierownika ruchu w zakładach górniczych prowadzących podziemne składowanie odpadów metodą podziemną – 1 osobie;
- kierownika ruchu w zakładach prowadzących działalność określoną w art. 2 ust. 1 Pgg – 1 osobie;
- kierownika okręgowej stacji ratownictwa górniczego w podmiotach zawodowo trudniących się ratownictwem górnictwem, wykonujących czynności dla podziemnych zakładów górniczych – 1 osobie;
- geofizyka górniczego w podziemnych zakładach górniczych – 1 osobie;
- mierniczego górniczego – 6 osobom;
- geologa górniczego – 21 osobom.

Wykazy osób, którym stwierdzono kwalifikacje do wykonywania czynności w zakresie górnictwa i ratownictwa górniczego, mierniczego górniczego albo geologa górniczego, są zamieszczane (od 2012 r.) w BIP WUG oraz poszczególnych OUG.

Prezes WUG jest organem II instancji, rozpatrującym odwołania od decyzji odmawiających dopuszczenia do egzaminu dla stwierdzenia posiadania kwalifikacji do wykonywania czynności w ruchu zakładu górniczego lub zakładu, wydanych w I instancji przez dyrektorów OUG.

W 2021 r. Prezes WUG rozpoznał 4 odwołania od decyzji odmawiających dopuszczenia do egzaminu dla stwierdzenia posiadania kwalifikacji do wykonywania czynności w ruchu zakładu górniczego lub zakładu. W wyniku rozpoznania, Prezes WUG zdecydował o utrzymaniu w mocy 2 rozstrzygnięć, a w 2 przypadkach uchylił decyzje organu I instancji i orzekł o dopuszczeniu do przedmiotowego egzaminu.

W stosunku do żadnej z ww. decyzji nie została wniesiona skarga do sądu administracyjnego.

Ponadto udzielano licznych odpowiedzi na zapytania zarówno osób fizycznych, jak i przedsiębiorców górniczych, dotyczących stwierdzania kwalifikacji.

2.6.2. Nadawanie uprawnień

Na podstawie art. 74 Pgg, Prezes WUG nadaje uprawnienia rzeczoznawcy do spraw ruchu zakładu górnictwa. Rzeczoznawcami mogą być zarówno osoby prawne, jak i osoby fizyczne.

W roku 2021 wydano 28 decyzji nadających te uprawnienia, w następujących grupach:

- grupie I - maszyny wyciągowe: b) część elektryczna;
- grupie II - naczynia wyciągowe;
- grupie III - zawieszenia naczyń wyciągowych i lin wyciągowych;
- grupie VI - koła linowe;
- grupie VII - zbrojenie szybowe, w tym sztywne prowadzenie naczyń wyciągowych;
- grupie VIII - urządzenia do użytku w przestrzeniach zagrożonych wybuchem;
- grupie IX – urządzenia i sprzęt elektryczny;
- grupie X - urządzenia techniczne: a) urządzenia ciśnieniowe, b) urządzenia dźwignicowe;
- grupie XII – roboty strzałowe;
- grupie XIII – obudowy kotwowe;
- grupie XIV – obudowy szybów;
- grupie XV – zagrożenie metanowe i pyłowe;
- grupie XVIII – zagrożenie wyrzutem gazów i skał;
- grupie XIX – zagrożenie tąpnięciami;
- grupie XX – zagrożenie klimatyczne;
- grupie XXI – badanie rozwiązań technicznych poprzedzających wprowadzanie nowych systemów eksploatacji rud miedzi, cynku i ołowiu lub odmian tych systemów.

Wykaz osób, którym nadano uprawnienia rzeczoznawcy do spraw ruchu zakładu górnictwa, jest zamieszczony (od 2012 r.) w BIP WUG.

2.6.3. Uznawanie kwalifikacji nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej

Działając na podstawie przepisów ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1646) oraz rozporządzenia Ministra Energii z dnia 25 maja 2017 r. w sprawie upoważnienia do uznawania kwalifikacji do wykonywania górniczych zawodów regulowanych (Dz. U. poz. 1124), Prezes WUG uznaje nabyte w państwach członkowskich Unii Europejskiej kwalifikacje do wykonywania górniczych zawodów regulowanych.

W 2021 r. do Prezesa WUG wpłynęły 4 wnioski o uznanie kwalifikacji do wykonywania górniczych zawodów regulowanych, z czego zostały rozpoznane 3 wnioski. W wyniku rozpoznania tych wniosków Prezes WUG wydał:

- 2 decyzje uznające kwalifikacje do wykonywania w Rzeczypospolitej Polskiej górniczego zawodu regulowanego – osoba dozoru ruchu w podziemnych zakładach górniczych wydobywających węgiel kamienny w specjalności górniczej;
- 1 decyzję uznającą kwalifikacje do wykonywania w Rzeczypospolitej Polskiej górniczego zawodu regulowanego – osoba wyższego dozoru ruchu w podziemnych zakładach górniczych wydobywających węgiel kamienny w specjalności górniczej.

W stosunku do żadnej z tych decyzji nie został wniesiony wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy.

Ponadto udzielano licznych odpowiedzi na zapytania zarówno osób fizycznych, jak i przedsiębiorców górniczych na temat zasad oraz procedury uznawania kwalifikacji do wykonywania górniczych zawodów regulowanych.

2.7. Gromadzenie, archiwizacja oraz udostępnianie dokumentacji mierniczo-geologicznej zlikwidowanych zakładów górniczych

Biuro – Archiwum Dokumentacji Mierniczo-Geologicznej realizuje określone w art. 166 ust. 1 pkt 3 Pgg zadania Prezesa WUG w zakresie gromadzenia, archiwizacji i udostępniania dokumentacji mierniczo-geologicznej zlikwidowanych zakładów górniczych.

Gromadzenie i archiwizowanie dokumentacji mierniczo-geologicznych prowadzone jest zgodnie z wymogami ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz. U. z 2020 r. poz. 164), natomiast

udostępnianie dokumentacji na podstawie przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Z uwagi na szczególny charakter, znaczenie dla bezpieczeństwa powszechnego oraz wartość historyczną, dokumentacja mierniczo-geologiczna zakwalifikowana została do kategorii archiwalnej „A”, tj. do materiałów archiwalnych, czyli dokumentów przechowywanych wiecześnie.

2.7.1. Przejmowanie dokumentacji mierniczo-geologicznej zlikwidowanych zakładów górniczych

Archiwum Dokumentacji Mierniczo-Geologicznej przejmuje dokumentację mierniczo-geologiczną i inne dokumenty zawierające informację o środowisku ze wszystkich zlikwidowanych zakładów górniczych na obszarze całego kraju. Sposób i tryb postępowania z przejmowaną dokumentacją został określony w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 28 października 2015 r. w sprawie dokumentacji mierniczo-geologicznej (Dz. U. poz. 1941). Dokumentacja przejmowana jest na podstawie spisów zdawczo-odbiorczych oraz protokołu przekazania, pod nadzorem właściwych miejscowo organów nadzoru górniczego.

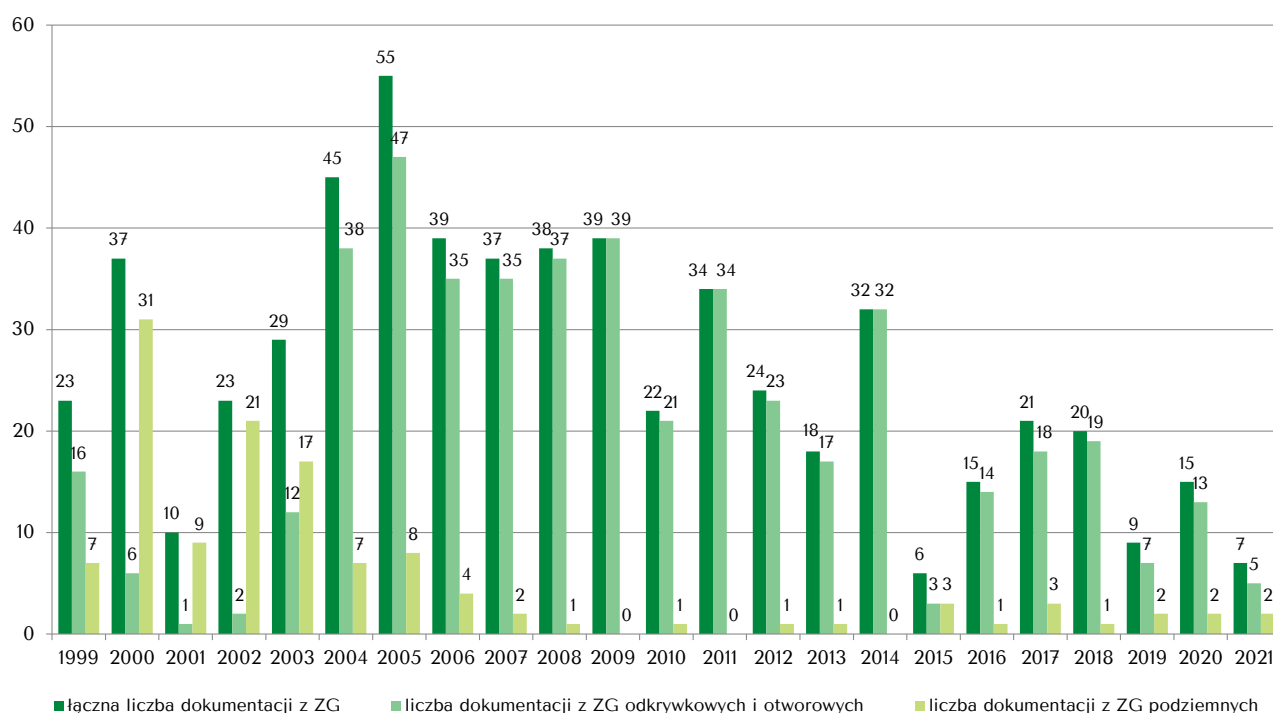
Przejmowane dokumenty, po ich sprawdzeniu i weryfikacji, nadaniu sygnatur (numerów ewidencyjnych według zasad opracowanych w Archiwum) oraz zaktualizowaniu bazy danych (opisaniu pełnej charakterystyki archiwizowanych dokumentów oraz danych dotyczących miejsca ich składowania), są przechowywane w sposób właściwy dla ich rodzaju (dokumenty tekstowe na regałach, a kartograficzne w mapnikach). O przejęciu dokumentacji mierniczo-geologicznej Archiwum każdorazowo powiadamia odpowiednie jednostki administracji rządowej (w tym właściwe miejscowo oddziały archiwów państwowych) i samorządowej.

W 2021 r. przejęto dokumentację mierniczo-geologiczną w pełnym lub częściowym zakresie z 8 zlikwidowanych zakładów górniczych, w tym dokumentację tunelu drogi ekspresowej S7 oraz 2 zakładów górniczych wydobywających kopalinę metodą podziemnej eksploatacji: KWK „Pokój I – Śląsk” Ruch Śląsk i KWK „Piekary I” (w trakcie opracowania).

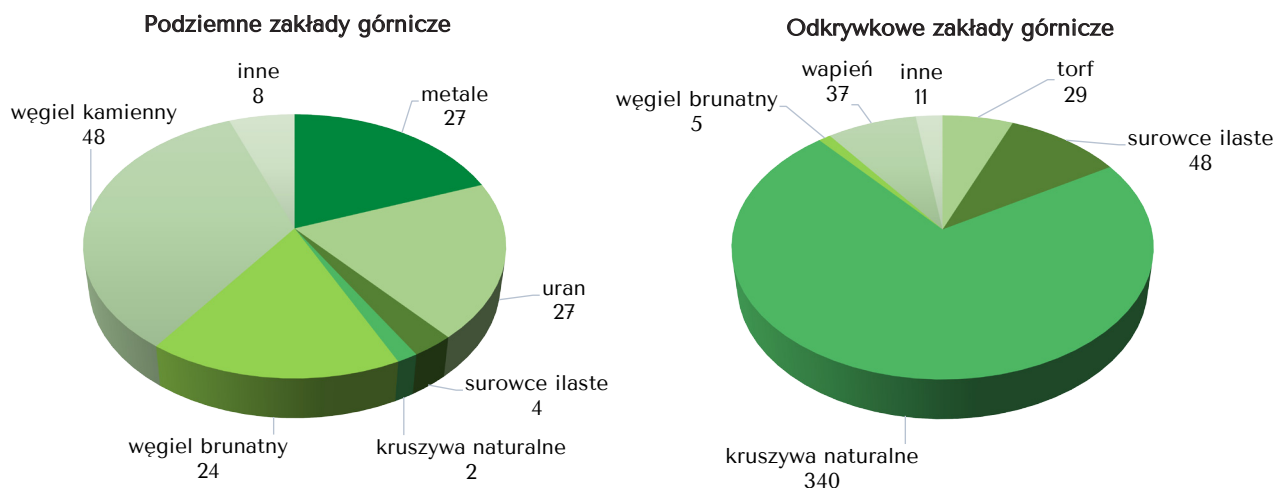
Liczbę przejmowanych dokumentacji w poszczególnych latach działalności Archiwum przedstawiono na rys. 4.

Przejmowane dokumentacje poszczególnych zlikwidowanych zakładów górniczych stanowią zespoły archiwalne. Zakładane są one dla dokumentacji przekazywanych przez przedsiębiorców lub ich następców prawnych, a także dla dokumentacji pozyskanych z archiwów zakładowych OUG, placówek muzealnych czy też dokumentacji znajdujących się już w zasobach Archiwum.

Do końca roku 2021 założono łącznie 614 zespołów archiwalnych, w tym 470 dla zlikwidowanych zakładów górniczych odkrywkowych, 4 dla zlikwidowanych zakładów górniczych otworowych oraz 140 dla zakładów górniczych prowadzących podziemną eksploatację.

Rys. 4. Liczba dokumentacji mierniczo-geologicznych przejętych z zakładów górniczych w latach 1999–2021

Rys. 5. Liczba dokumentacji zgromadzonych w zakresie niektórych rodzajów zakładów górniczych oraz kopalni

Wśród podziemnych zakładów górniczych, z których przejęte zostały materiały archiwalne, największą grupę stanowią kopalnie węglowe (węgiel kamienny – 48 zespołów, węgiel brunatny – 24 zespoły) oraz wydobywania rud (rud metali – 27 zespołów, rudy uranu – 27 zespołów). Wśród odkrywkowych zakładów górniczych 71,9% dokumentacji pochodzi z kopalń kruszyw naturalnych. Liczbę dokumentacji zgromadzonych w zakresie niektórych rodzajów zakładów górniczych oraz kopalni przedstawiono na rys. 5.

Na koniec 2021 r. Archiwum zarejestrowało 25 896 jednostek archiwalnych. W bazie danych widnieją one jako pojedyncze dokumenty lub jako zbiory dokumentów. Łączny ich zasób w postaci tekstowej i kartograficznej obejmuje ponad 115 000 dokumentów, w tym ok. 50% stanowią dokumenty kartograficzne. Dokumenty tekstowe liczą ponad 700 mb.

Część dokumentów została przetworzona do postaci elektronicznej. Głównie są to materiały wykorzystywane w aplikacjach będących podstawą sporządzania informacji o warunkach geologiczno-górnictwa na terenie pogórnictwa lub dla bezpośredniego ich udostępniania. Na bieżąco skanowane są dokumenty wybrane przez wnioskodawców w siedzibie Archiwum oraz materiały wypożyczone w ramach współpracy z innymi podmiotami.

2.7.2. Udostępnianie dokumentacji mierniczo-geologicznej

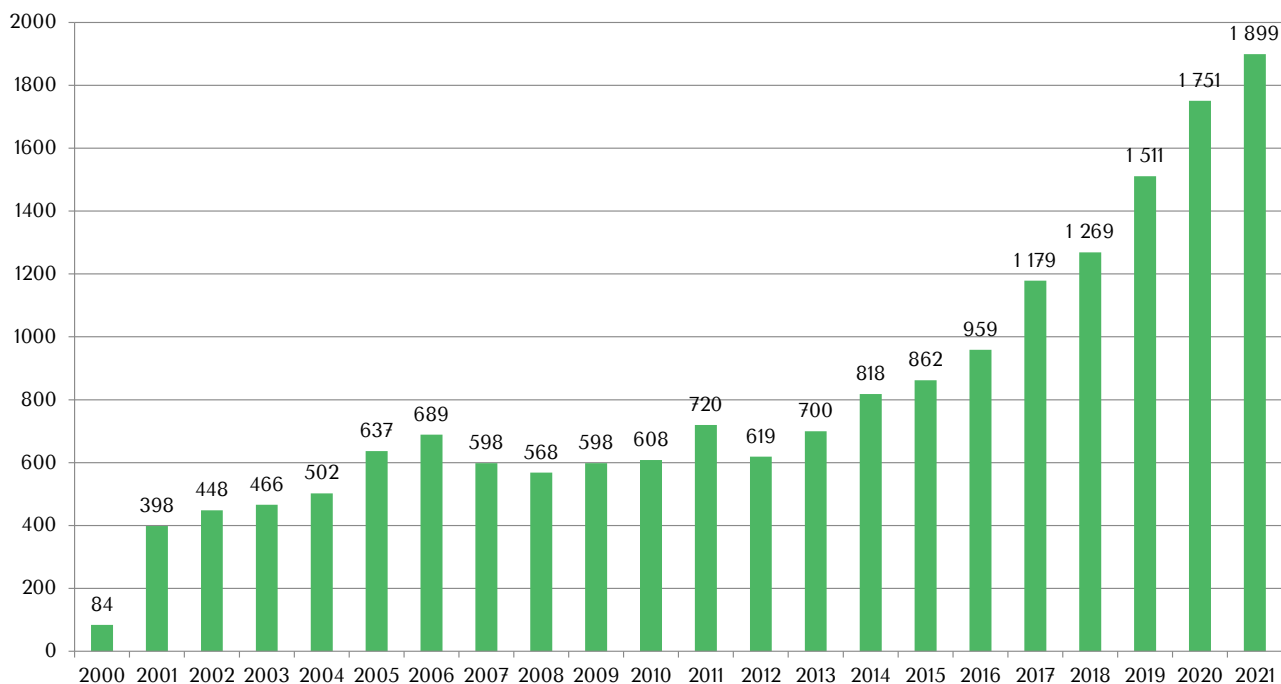
Udostępnianie informacji o środowisku i jego ochronie realizowane jest poprzez: sporządzanie informacji o warunkach geologiczno-górnictwa na terenie pogórnictwa, przekazanie wybranych kopii dokumentów (w formie papierowej lub elektronicznej), udostępnienie dokumentów do wglądu w siedzibie Archiwum. Informacje udzielane są każdemu na pisemny wniosek, sporządzony według ustalonego wzoru, dostępnego na stronie internetowej www.wug.gov.pl.

W treści informacji określone są warunki geologiczne i górnicze oraz dane dotyczące zakresu dokonanej eksploatacji górniczej, a także, o ile to możliwe, dane o zagrożeniach dla środowiska i przydatności terenu do zabudowy. W uzasadnionych przypadkach lub gdy wnioskodawca zgłasza taką potrzebę, do informacji dołącza się dodatkowo załączniki graficzne (kopie mapy powierzchni, map geologicznych, map wyrobisk górniczych oraz innych dokumentów związanych z działalnością górniczą).

W 2021 r. rozpatrzono 1 899 wniosków o udzielenie informacji o warunkach geologiczno-górnictwa, a przez cały okres istnienia Archiwum do końca 2021 r. rozpatrzono ich łącznie 17 883. Od 2013 r. następuje stały wzrost liczby udostępnionych informacji, co przedstawiono na rys. 6. W okresie tym zwiększyła się ona o około 170%.

Dokumentacja mierniczo-geologiczna zlikwidowanych zakładów górniczych stanowi źródło informacji o środowisku i może być wykorzystywana oraz udostępniona, m.in. dla potrzeb:

- bezpiecznego prowadzenia ruchu w czynnych zakładach górniczych;
- budowy i utrzymania systemu odwadniania w zlikwidowanych podziemnych zakładach górniczych;
- planowania i zagospodarowania przestrzennego terenów pogórnictwa;
- wydawania decyzji o warunkach zabudowy;
- dochodzenia roszczeń z tytułu szkód pochodzenia górniczego;
- przywracania terenów pogórnictwa do właściwego stanu;
- uzdatniania terenów poeksploatacyjnych pod zabudowę;
- zapobiegania zagrożeniom dla bezpieczeństwa powszechnego powstającym w wyniku procesów i zjawisk zachodzących w górotworze naruszonym robotami górniczymi.

Rys. 6. Liczba informacji o terenach pogórnich wydanych w latach 2000–2021

Z danych statystycznych wynika, że 97,2% udzielonych przez Archiwum Dokumentacji Mierniczo-Geologicznej w 2021 r. informacji związane było z planowaniem przestrzennym i potrzebami inwestycyjnymi, a klientami najczęściej korzystającymi z zasobów Archiwum byli: właściciele nieruchomości rozpoczynający inwestycje (inwestorzy), projektanci, organy nadzoru budowlanego i administracji architektoniczno-budowlanej.

W ramach wdrażania procedur związanych z zapewnieniem publicznego dostępu do informacji zamieszczano na stronie BIP WUG aktualny spis kart wraz z kartami informacyjnymi dokumentacji mierniczo-geologicznych zlikwidowanych zakładów górniczych. Na koniec 2021 r. zamieszczono łącznie 504 karty informacyjne.

2.7.3. Inwentaryzacja zlikwidowanych wyrobisk górniczych

W 2010 r. WUG zainicjował wieloletni projekt badawczy, służący inwentaryzacji dawnych wyrobisk, mających połączenie z powierzchnią. Przedsięwzięcie zyskało wsparcie finansowe Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, w ramach projektu pod nazwą „Zmniejszenie uciążliwości wynikających z wydobywania kopalni”. Inwentaryzacja wykonywana jest na podstawie metodyki opracowanej w 2011 r. przez Główny Instytut Górnictwa w Katowicach.

Dotychczas zrealizowano cztery etapy prac, obejmujące inwentaryzację wyrobisk na obszarach zlikwidowanych kopalń węgla kamiennego zlokalizowanych w Zagłębiu Dąbrowskim (w latach 2013–2014), zlikwidowanych kopalń węgla kamiennego, barytu i metali kolorowych na terenie Dolnego Śląska (w latach 2015–2016), wyrobisk znajdujących się na terenach pozostałych zlikwidowanych kopalń węgla kamiennego (w latach 2017–2018) oraz wyrobisk górniczych po eksploatacji rud metali kolorowych na obszarze województwa śląskiego (rudę cynku, ołowiu i żelaza), małopolskiego (rudę cynku i ołowiu) i dolnośląskiego (rudę uranu oraz rudę miedzi z wyjątkiem już zinwentaryzowanych w latach 2015–2016 wyrobisk w rejonie Wałbrzycha i Nowej Rudy – w latach 2019–2021). Wykonywane od 2013 r. kolejne etapy inwentaryzacji (zakończone do końca 2021 r.) wykazały istnienie łącznie 3 936 zlikwidowanych wyrobisk spełniających kryterium połączenia z powierzchnią ziemi, po zakończonej eksploatacji kopalń węgla kamiennego oraz zlikwidowanym górnictwie rud metali kolorowych.

W 2021 r. rozpoczęta została realizacja kolejnego etapu inwentaryzacji pn. „Inwentaryzacja dotychczas niezainwentaryzowanych wyrobisk górniczych mających połączenie z powierzchnią w rejonach zlikwidowanych kopalń węgla kamiennego i soli”. Zgodnie z warunkami umowy z wyłonionym w postępowaniu przetargowym wykonawcą, termin realizacji zadania (przekazania pełnego opracowania) ustalony został na dzień 1 czerwca 2022 r., przy czym w ramach realizacji tzw. I etapu (w terminie do 1 lipca 2021 r.) wykonawca zobowiązany został do przekazania w formie elektronicznej opracowania inwentaryzacji 450 wyrobisk oraz opisującego stan prac sprawozdania, wraz z określeniem ustalonej w wyniku kwerendy archiwów całkowitej liczby wyrobisk na inwentaryzowanych obszarach. Realizacja I etapu wykonana została zgodnie z wymogami umowy. W lipcu 2021 r. wykonawca przekazał wyniki inwentaryzacji wybranych 450 wyrobisk w granicach byłych obszarów górniczych: KWK „Siersza” (131 wyrobisk), KWK „Mysłowice” (108 wyrobisk), KWK „Wujek” (94 wyrobiska), KWK „Piekary” (6 wyrobisk), KWK „Centrum” (8 wyrobisk) i KWK „Dębieńsko” (103 wyrobiska). Ustalona na podstawie kweren-

dy archiwów map górniczych całkowita liczba niezinventaryzowanych w poprzednich etapach zlikwidowanych wyrobisk po eksploatacji węgla kamiennego i soli na obszarze województwa śląskiego i małopolskiego wynosi 2 175, co przekracza liczbę wyrobisk założonych do inventaryzacji w ramach umowy o 675 wyrobisk. Biorąc pod uwagę ustaloną w umowie jednostkową cenę za wykonanie inventaryzacji pojedynczego wyrobiska oraz ustaloną w umowie o dofinansowanie ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej całkowity koszt realizacji zadania, ustalona z wykonawcą ostateczna liczba wyrobisk objętych inventaryzacją w ramach opracowania wynosi 1 995.

Ponadto w 2021 r. zawarto z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej umowę o dofinansowanie kolejnego etapu przedsięwzięcia pn.: „Inventaryzacja dotychczas niezinventaryzowanych wyrobisk górniczych mających połączenie z powierzchnią w rejonach zlikwidowanych kopalń rud metali kolorowych, zlokalizowanych na obszarze województw: małopolskiego i śląskiego”. Planowaną inventaryzacją objętych będzie około 1 500 wyrobisk górniczych, w tym szyby, szybiki, sztolnie i upadowe. Liczba wyrobisk do inventaryzacji ustalona została na podstawie kwerendy archiwów map górniczych przeprowadzonej w ramach realizacji w latach 2019–2021 zadania „Inventaryzacja zlikwidowanych wyrobisk górniczych po eksploatacji rud metali kolorowych na obszarze województwa śląskiego (rud cynku, ołowiu i żelaza), województwa małopolskiego (rud cynku i ołowiu) oraz województwa dolnośląskiego (rud uranu oraz rud miedzi z wyjątkiem już zinwentaryzowanych w latach 2015–2016 wyrobisk w rejonie Wałbrzycha, Nowej Rudy)”. W wyniku ww. kwerendy wykonawca zadania ustalił, że faktyczna liczba zlikwidowanych wyrobisk w ww. rejonach wynosi 2 552, z czego w ramach limitu kosztów umowy zinwentaryzowano łącznie 1146 wyrobisk, pozostawiając wykonanie inventaryzacji pozostałych ok. 1 400 wyrobisk do następnych etapów. Planowana w obecnym etapie inventaryzacja obejmie dodatkowo szyby po eksploatacji cynku, ołowiu i galmanu w rejonie Trzebini, Chrzanowa i Jaworzna. Zadanie realizowane będzie w latach 2022–2023 przez wykonawcę wyłonionego w wyniku postępowania przetargowego (procedura w toku).

Celem wykonywanych opracowań jest ustalenie i zewidencjonowanie miejsc występowania zagrożeń dla bezpieczeństwa powszechnego oraz elementów środowiska, a także wynikających stąd ograniczeń w zagospodarowaniu przestrzeni, objętej zagrożeniami powstającymi w związku z istnieniem wyrobisk górniczych mających połączenie z powierzchnią, na terenach niegdyś objętych eksploatacją kopalni. Zebrane w ramach dotychczas przeprowadzonych etapów informacje i materiały udostępniane są przez Biuro – Archiwum Dokumentacji Mierniczo-Geologicznej na zasadach obecnie obowiązujących, tj. na podstawie przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Przekazano je także do Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, a o możliwości korzystania z wyników inventaryzacji poinformowano organy samorządu terytorialnego.

2.8. Działalność kontrolna urzędów górniczych i badania powypadkowe

2.8.1. Działalność kontrolna okręgowych urzędów górniczych i Specjalistycznego Urzędu Górniczego

W ramach sprawowanego nadzoru i kontroli nad ruchem zakładów górniczych oraz nad pozostałymi podmiotami i jednostkami, pracownicy inspekcyjno-techniczni OUG i SUG w roku 2021 wykonali 13 711 dniówek roboczych, w tym 11 709 w ramach kontroli.

Z ogólnej liczby 11 709 wykonanych dniówek roboczych kontrolnych, ich liczba w ramach kontroli planowanych wyniosła 11 189 (95,56%), w ramach kontroli doraźnych 293 (2,50%) i w ramach kontroli na wniosek 227 (1,94%). W roku 2021 nie przeprowadzono kontroli powtórnych.

Ponadto, realizując zadania wynikające z Pgg, pracownicy inspekcyjno-techniczni OUG i SUG wykonali:

- 776 dniówek roboczych w ramach ustalania stanu faktycznego i przyczyn zaistniałych zdarzeń lub wypadków;
- 70 dniówek roboczych w ramach nadzoru nad akcjami ratowniczymi;
- 896 dniówek roboczych związanych z postępowaniem dotyczącym działalności bez wymaganej koncesji (nielegalna eksploatacja);
- 260 dniówek roboczych związanych z wykonywaniem innych czynności (np. rekultywacja, szkody).

Szczegółowe dane dotyczące liczby dniówek roboczych wykonanych w 2021 r. przez pracowników inspekcyjno-technicznych OUG i SUG przedstawiono w tabeli 3.

W ramach działalności kontrolnej prowadzonej w roku 2021 w podziemnych zakładach górniczych przez OUG w: Gliwicach, Katowicach, Lublinie, Rybniku, Wrocławiu oraz przez SUG, na zmianach innych niż ranna, wykonano 252 kontrolne dniówki robocze, co stanowi 4,48% wszystkich takich dniówek wykonanych w tych zakładach.

Tabela 3. Zbiorcze zestawienie dniówek roboczych wykonanych w 2021 r. przez pracowników inspekcyjno-technicznych okręgowych urzędów górniczych i Specjalistycznego Urzędu Górniczego

Urząd górniczy	Dniówki robocze kontrolne wykonane					Dniówki robocze wykonane w ramach				Ogółem (6–10)
	w zakładach górniczych	w ośrodkach szkoleniowych	w jednostkach ratownictwa górniczego	w pozostałych jednostkach	Ogółem (2-5)	ustalania stanu faktycznego oraz przyczyn zdarzeń i wypadków	nadzoru nad akcjami ratowniczymi	czynności związanych z nielegalną eksploatacją	innych czynności	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
OUG w Gdańsku	313	8	6	16	343	2	0	148	0	493
OUG w Gliwicach	1 623	6	10	57	1 696	186	19	33	0	1 934
OUG w Katowicach	1 246	7	4	47	1 304	69	42	54	1	1 470
OUG w Kielcach	568	16	0	47	631	27	0	214	139	1 011
OUG w Krakowie	761	5	3	283	1 052	11	0	35	21	1 119
OUG w Krośnie	523	4	0	94	621	0	0	86	0	707
OUG w Lublinie	976	9	0	0	985	0	0	68	27	1 080
OUG w Poznaniu	803	0	0	21	824	10	0	98	4	936
OUG w Rybniku	1 202	6	3	18	1 229	179	6	16	12	1 442
OUG w Warszawie	290	6	0	22	318	22	0	77	5	422
OUG we Wrocławiu	1 411	10	4	42	1 467	249	2	67	51	1 836
SUG	1 152	0	0	87	1 239	21	1	0	0	1 261
Razem	10 868	77	30	734	11 709	776	70	896	260	13 711

2.8.2. Działalność kontrolna Wyższego Urzędu Górniczego

Pracownicy inspekcyjno-techniczni WUG w ramach działalności kontrolno-nadzorczej w roku 2021 wykonali łącznie 1 025 dniówek roboczych, w tym:

- 998 dniówek roboczych kontrolnych w zakładach górniczych oraz innych nadzorowanych podmiotach i jednostkach, w oparciu o ustawę z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2021 r. poz. 162, z późn. zm.);

Tabela 4. Zbiorcze zestawienie dniówek roboczych wykonanych przez pracowników inspekcyjno-technicznych Wyższego Urzędu Górniczego w 2021 r.

Komórka WUG	Dniówki robocze kontrolne wykonane w zakładach górniczych oraz innych podmiotach i jednostkach	Dniówki robocze wykonane w ramach ustalania stanu faktycznego oraz przyczyn zdarzeń i wypadków, a także w ramach nadzoru nad akcjami ratowniczymi	Dniówki robocze wykonane w ramach nadzoru nad merytoryczną działalnością dyrektorów urzędów górniczych	Ogółem
Departament Energomechaniczny	351	3	0	354
Departament Górnictwa	310	2	0	312
Departament Ochrony Środowiska i Gospodarki Żyznością	233	0	22	255
Departament Warunków Pracy i Szkolenia	104	0	0	104
Razem	998	5	22	1 025

- 5 dniówek roboczych w ramach ustalania stanu faktycznego i przyczyn zaistniałych zdarzeń lub wypadków oraz nadzoru nad akcjami ratowniczymi;
- 22 dniówki robocze w ramach nadzoru nad merytoryczną działalnością dyrektorów OUG i SUG.

Szczegółowe dane dotyczące liczby dniówek roboczych wykonanych w 2021 r. przez pracowników inspekcyjno-technicznych WUG przedstawiono w tabeli 4.

2.8.3. Badania powypadkowe

W 2021 r., w związku z zaistniałymi niebezpiecznymi zdarzeniami, wypadkami oraz zgonami naturalnymi, dyrektorzy OUG i SUG przeprowadzili i zakończyli 70 badań mających na celu ustalenie stanu faktycznego i przyczyn niebezpiecznych zdarzeń oraz wypadków, tj.:

- 11 badań wypadków śmiertelnych;
- 10 badań wypadków ciężkich;
- 12 badań wypadków zbiorowych;
- 17 badań innych wypadków;
- 20 badań niebezpiecznych zdarzeń.

Ponadto dyrektorzy OUG przeprowadzili 8 badań zgonów naturalnych.

Szczegółową statystykę badań przyczyn i okoliczności niebezpiecznych zdarzeń, wypadków oraz zgonów naturalnych w 2021 r. w poszczególnych urzędach górniczych przedstawiono w tabeli 5.

W związku z zatrzymaniem robót górniczych, ruchu maszyn i urządzeń oraz w ramach realizacji wniosków po niebezpiecznych zdarzeniach, wypadkach i zgonach naturalnych, organy nadzoru górniczego podejmowały m.in. działania profilaktyczne, w ramach których nakazywały:

- po każdym wypadku lub niebezpiecznym zdarzeniu omówić z pracownikami okoliczności i przyczyny zaistniałych wypadków i zdarzeń oraz wdrożyć ustalone działania dyscyplinujące wobec podległych pracowników;

Tabela 5. Liczba zakończonych przez poszczególne urzędy górnicze w 2021 r. postępowań prowadzonych w celu ustalenia przyczyn i okoliczności niebezpiecznych zdarzeń, wypadków oraz zgonów naturalnych

Urząd górniczy	Badania przyczyn i okoliczności niebezpiecznych zdarzeń oraz wypadków	Badania przyczyn i okoliczności zgonów naturalnych	Ogółem
OUG w Gdańsku	0	0	0
OUG w Gliwicach	12	0	12
OUG w Katowicach	15	6	21
OUG w Kielcach	3	0	3
OUG w Krakowie	0	0	0
OUG w Krośnie	0	0	0
OUG w Lublinie	0	0	0
OUG w Poznaniu	3	0	3
OUG w Rybniku	11	0	11
OUG w Warszawie	2	0	2
OUG we Wrocławiu	21	2	23
SUG	3	0	3
WUG	0	0	0
Razem (OUG+SUG+WUG)	70	8	78

- omówić temat na organizowanych naradach z kierownikami ruchu zakładów górniczych oraz kierownikami działów merytorycznie odpowiedzialnych za nieprawidłowości lub odpowiedzialnych za wdrożenie rozwiązań eliminujących przyczyny zaistniałych zdarzeń;
- przeszkolić pracowników zakładu górniczego w zakresie zasad bezpiecznego wykonywania prac (m.in. przy stosowaniu urządzeń wysokociśnieniowych, zabezpieczeń elektroenergetycznych, na głównych drogach transportu);
- zbadać prawidłowość stosowanych rozwiązań technicznych przez uprawnionego rzeczoznawcę do spraw ruchu zakładu górniczego;
- poprawić organizację pracy poprzez egzekwowanie od podległych pracowników ustaleń zamieszczonych w projektach technicznych, technologiach oraz instrukcjach bezpiecznego wykonywania prac;
- przeprowadzić kompleksową (nadzwyczajną) kontrolę eksploatowanych maszyn górniczych;
- wyeliminować praktyki związane z eksploatacją niesprawnych technicznie lub uszkodzonych maszyn i urządzeń oraz instalacji;
- poprawić organizację pracy poprzez dokonywanie rzetelnych, kompleksowych i bieżących kontroli maszyn, urządzeń oraz stanu obudowy;
- przeprowadzić dodatkowe szkolenia elektromonterów w zakresie podstawowych zasad bhp przy urządzeniach elektroenergetycznych, a także sprawdzić znajomość tych zasad przez tych pracowników;
- przeprowadzić weryfikację instrukcji i technologii wykonywania prac po zaistniałych zdarzeniach.

2.9. Stwierdzone nieprawidłowości i zatrzymane roboty

Przy wykonywaniu nadzoru i kontroli organ nadzoru górniczego jest obowiązany nakazać usunięcie nieprawidłowości powstałych wskutek naruszenia przepisów stosowanych w ruchu zakładu górniczego lub warunków określonych w planie ruchu zakładu górniczego, a w przypadku działalności prowadzonej na podstawie koncesji udzielonej przez starostę – warunków dotyczących ruchu zakładu górniczego, określonych w tej koncesji. Jeśli stwierdzone zostanie bezpośrednie zagrożenie dla zakładu górniczego, jego pracowników, bezpieczeństwa powszechnego lub środowiska, organ nadzoru górniczego może w całości albo w części wstrzymać ruch tego zakładu lub jego urządzeń, określając warunki wznowienia ich ruchu.

W związku z wynikami przeprowadzonych w 2021 r. kontroli oraz oględzin miejsc niebezpiecznych zdarzeń i wypadków, pracownicy inspekcyjno-techniczni urzędów górniczych w wyniku ustalenia stanu faktycznego wstrzy-

Tabela 6. Wstrzymane przez organy nadzoru górniczego roboty górnicze oraz wstrzymane przez te organy ruch maszyn i urządzeń w zakładach górniczych w 2021 r.

Rodzaj zakładu górniczego	Przedmiot wstrzymania							Ogółem
	eksploatacja ścian	drażenie chodników	eksploatacja zabierek	inne roboty górnicze	urządzenia mechaniczne	urządzenia elektryczne	inne urządzenia	
kopalnie węgla kamiennego	63	102	0	45	406	144	17	777
pozostałe podziemne zakłady górnicze oraz zakłady*	0	7	4	18	45	6	1	81
odkrywkowe zakłady górnicze	0	0	0	82	24	15	4	125
otworowe zakłady górnicze oraz zakłady wykonujące roboty geologiczne	0	0	0	0	1	6	0	7
Razem	63	109	4	145	476	171	22	990

* podziemne zakłady górnicze (z wyłączeniem węgla kamiennego) oraz zakłady prowadzące działalność określoną w art. 2 ust. 1 Pgg

mali w 990 przypadkach w całości lub części ruch zakładu górniczego lub jego urządzeń, w tym w 777 przypadkach w kopalniach węgla kamiennego.

Szczegółowe dane dotyczące liczby wstrzymanych robót górniczych lub wstrzymanego ruchu maszyn i urządzeń w poszczególnych rodzajach zakładów górniczych oraz poszczególnych obszarach w 2021 r. przez pracowników inspekcyjno-technicznych urzędów górniczych przedstawiono w tabeli 6. Najwięcej zatrzymań w kopalniach węgla kamiennego było spowodowanych nieprawidłowym stanem urządzeń energomechanicznych, których zatrzymano 567, w tym 406 urządzeń mechanicznych i 144 urządzenia elektryczne.

2.10. Działalność represyjna

Organy nadzoru górniczego skierowały do sądów rejonowych 163 wnioski o ukaranie sprawców wykroczeń. Wnioski do sądów rejonowych w 66 przypadkach skierowane zostały w związku z badaniem przyczyn i okoliczności niebezpiecznych zdarzeń i wypadków w zakładach górniczych, a w 97 przypadkach w wyniku przeprowadzonych kontroli w zakładach górniczych. Liczba spraw rozpoznanych przez sądy rejonowe w 2021 r. wyniosła 115.

Suma orzeczonych kar grzywny wyniosła 138 400 zł, a średnia wysokość kary grzywny 1 203 zł. Szczegółowe dane dotyczące liczby wniosków skierowanych do sądów rejonowych oraz dodatkowe dane dotyczące spraw wszczętych w tym zakresie przedstawiono w tabelach 7 i 8.

W 2021 r. organy nadzoru górniczego oraz pracownicy urzędów górniczych w stosunku do sprawców naruszających obowiązki pracownicze zastosowali w 742 przypadkach środki oddziaływania wychowawczego przewidziane w art. 41 Kodeksu wykroczeń. W 40 przypadkach środki oddziaływania wychowawczego zostały zastosowane w związku z nieprawidłowościami stwierdzonymi podczas badania przyczyn i okoliczności zaistniałych niebezpiecznych zdarzeń oraz wypadków (z czego 28 środków zostało zastosowanych przez pracowników inspekcyjno-technicznych, a 12 w wyniku pisemnego wystąpienia dyrektorów urzędów górniczych), a w 702 przypadkach w związku z nieprawidłowościami stwierdzonymi podczas kontroli (z czego 699 środków zostało zastosowanych

Tabela 7. Liczba wniosków o ukaranie w sprawach o wykroczenia, skierowanych w 2021 r. przez organy nadzoru górniczego do sądów rejonowych

Urząd górniczy	Liczba wniosków skierowanych do sądów rejonowych w związku z zaistniałymi niebezpiecznymi zdarzeniami oraz wypadkami	Liczba wniosków skierowanych do sądów rejonowych w związku z przeprowadzonymi kontrolami	Ogółem
OUG w Gdańsku	0	10	10
OUG w Gliwicach	13	3	16
OUG w Katowicach	25	7	32
OUG w Kielcach	3	7	10
OUG w Krakowie	1	10	11
OUG w Krośnie	0	1	1
OUG w Lublinie	0	9	9
OUG w Poznaniu	0	28	28
OUG w Rybniku	13	4	17
OUG w Warszawie	0	11	11
OUG we Wrocławiu	8	5	13
SUG	3	0	3
WUG	0	2	2
Razem	66	97	163

Tabela 8. Statystyka spraw o wykroczenia oraz liczba osób ukaranych przez sądy rejonowe na wnioski organów nadzoru górniczego w 2021 r.

Urząd górniczy	Liczba wniosków o ukaranie, skierowanych do sądów rejonowych	Liczba wniosków o ukaranie, rozpoznanych przez sądy rejonowe	Orzeczona grzywna (w zł)	Uniewinnienia, przedawnienia, umorzenia, odstąpienia od wymierzenia kary	Liczba osób ukaranych			
					kierownictwo	dozór wyższy	dozór	inne osoby
OUG w Gdańsku	10	3	5 000	0	3	0	0	0
OUG w Gliwicach	16	8	4 300	2	1	2	2	1
OUG w Katowicach	32	26	24 800	0	6	3	7	10
OUG w Kielcach	10	10	15 100	0	2	1	2	5
OUG w Krakowie	11	11	11 400	0	8	0	1	2
OUG w Krośnie	1	2	3 000	0	0	0	0	2
OUG w Lublinie	9	10	7 000	0	2	0	2	6
OUG w Poznaniu	28	17	27 700	2	6	0	0	9
OUG w Rybniku	17	10	11 200	0	0	3	6	1
OUG w Warszawie	11	7	18 500	0	3	0	2	2
OUG we Wrocławiu	13	7	7 600	1	0	2	4	0
SUG	3	1	1 000	0	0	0	0	1
WUG	2	3	1 800	0	2	1	0	0
Razem	163	115	138 400	5	33	12	26	39

Tabela 9. Liczba środków oddziaływania wychowawczego zastosowanych w 2021 r.

Urząd górniczy	Liczba zastosowanych środków w związku z niebezpiecznymi zdarzeniami oraz wypadkami			Liczba zastosowanych środków w związku z kontrolami			Łączna liczba zastosowanych środków		
	nalożonych przez pracowników inspekcyjno-technicznych	nalożonych w związku z pismem organu nadzoru górniczego	Ogółem	nalożonych przez pracowników inspekcyjno-technicznych	nalożonych w związku z pismem organu nadzoru górniczego	Ogółem	nalożonych przez pracowników inspekcyjno-technicznych	nalożonych w związku z pismem organu nadzoru górniczego	Ogółem
OUG w Gdańsku	0	0	0	0	0	0	0	0	0
OUG w Gliwicach	0	7	7	147	2	149	147	9	156
OUG w Katowicach	1	5	6	72	0	72	73	5	78
OUG w Kielcach	0	0	0	14	0	14	14	0	14
OUG w Krakowie	0	0	0	47	0	47	47	0	47
OUG w Krośnie	0	0	0	27	0	27	27	0	27
OUG w Lublinie	0	0	0	5	0	5	5	0	5
OUG w Poznaniu	0	0	0	5	0	5	5	0	5
OUG w Rybniku	20	0	20	300	1	301	320	1	321
OUG w Warszawie	0	0	0	0	0	0	0	0	0
OUG we Wrocławiu	7	0	7	79	0	79	86	0	86
SUG	0	3	3	1	0	1	1	3	4
Razem (OUG + SUG)	28	12	40	696	3	699	724	15	739
WUG	0	0	0	3	0	3	3	0	3
Razem (OUG+SUG+WUG)	28	12	40	699	3	702	727	15	742

Tabela 10. Liczba osób ukaranych grzywną w drodze mandatu karnego oraz łączna kwota grzywien nałożonych w tym trybie w 2021 r.

Urząd górniczy	Liczba osób ukaranych	Łączna kwota nałożonych grzywien (w zł)	Liczba osób ukaranych na stanowiskach			
			kierownictwa	dozoru wyższego	dozoru	innych osób w ruchu zakładu górniczego
OUG w Gdańsku	17	6 150	5	0	0	12
OUG w Gliwicach	65	29 400	8	11	26	20
OUG w Katowicach	160	75 100	3	11	124	22
OUG w Kielcach	26	11 950	6	0	3	17
OUG w Krakowie	33	11 450	8	4	6	15
OUG w Krośnie	30	10 700	9	0	4	17
OUG w Lublinie	74	28 050	10	2	36	26
OUG w Poznaniu	51	16 750	3	1	8	39
OUG w Rybniku	104	47 400	4	13	66	21
OUG w Warszawie	28	9 250	2	0	1	25
OUG we Wrocławiu	54	23 800	6	1	33	14
SUG	12	5 500	0	5	5	2
Razem (OUG+SUG)	654	275 500	64	48	312	230
WUG	8	3 400	0	1	6	1
Razem (OUG+SUG+WUG)	662	278 900	64	49	318	231

przez pracowników inspekcyjno-technicznych, a 3 zostały zastosowane w wyniku pisemnego wystąpienia dyrektorów OUG, SUG lub Prezesa WUG, skierowanego do pracodawcy). Liczbę środków oddziaływania wychowawczego obrazującą środki zastosowane w związku z nieprawidłowościami stwierdzonymi, w związku z zaistniałymi niebezpiecznymi zdarzeniami i wypadkami oraz podczas kontroli, przedstawiono w tabeli 9.

W 2021 r. grzywnami w drodze mandatu karnego zostały ukarane 662 osoby na kwotę 278 900 zł, w tym 64 osoby kierownictwa, 49 osób wyższego dozoru ruchu, 318 osób dozoru ruchu oraz 231 innych osób.

Liczbę osób ukaranych grzywną w drodze mandatu karnego oraz łączną kwotę grzywien nałożonych w tym trybie w 2021 r. przedstawiono w tabeli 10.

2.11. Działalność komisji powołanych przez Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego

Prezes WUG obowiązany jest do powoływania komisji do opiniowania stanu bezpieczeństwa powszechnego, związanego z ruchem zakładu górniczego, stanu bezpieczeństwa pracy w górnictwie oraz stanu rozpoznania i zwalczania zagrożeń w zakładach górniczych.

W 2021 r. istniały następujące komisje:

- Komisja Bezpieczeństwa Pracy w Górnictwie;
- Komisja do spraw Zagrożeń w Zakładach Górniczych;
- Komisja do spraw Szkoleń w Górnictwie;
- Komisja do spraw Ochrony Powierzchni.

Komisja Bezpieczeństwa Pracy w Górnictwie

Do zadań Komisji należy przedstawianie Prezesowi WUG opinii, wniosków oraz propozycji dotyczących stanu bezpieczeństwa pracy w górnictwie, w szczególności w zakresie:

- bezpieczeństwa i higieny pracy;
- stosowania przepisów wydanych na podstawie art. 120 ust. 1, art. 120 ust. 2 albo art. 124 Pgg;
- zagadnień niewymienionych w pkt 1 i 2, istotnych dla bezpieczeństwa pracy w górnictwie, wskazanych przez Prezesa WUG.

W roku 2021 odbyło się jedno posiedzenie Komisji Bezpieczeństwa Pracy w Górnictwie (16 listopada – w formie zdalnej). Komisja, w postaci uchwały, przedłożyła Prezesowi WUG opinie o następującej treści:

1. W związku z utrzymującą się dużą liczbą zgonów naturalnych w górnictwie, Komisja uznała za niezbędne podniesienie skuteczności działań dla opracowania metodyki badań prewencyjnych pracowników.
2. W związku z narastającą liczbą wypadków z przyczyn elektrycznych, Komisja zaleca pracodawcom przeprowadzenie wewnętrznych kontroli problemowych dotyczących bezpiecznej organizacji prac przy urządzeniach elektrycznych oraz zobowiązuje pracodawców do przeprowadzenia dodatkowych szkoleń i weryfikacji wiedzy oraz umiejętności praktycznych elektromonterów z zakresu bhp przy urządzeniach elektrycznych.

Komisja do spraw Zagrożeń w Zakładach Górniczych

Do zadań Komisji należą:

- opiniowanie stanu rozpoznania i zwalczania zagrożeń w celu bezpiecznego prowadzenia robót w warunkach występowania zagrożeń w zakładach górniczych oraz zakładach;
- opiniowanie projektów prowadzenia robót górniczych w rejonach szczególnie zagrożonych tąpnięciami, pożarami, zapaleniem metanu, wyrzutami gazów i skał lub innymi zagrożeniami naturalnymi lub technicznymi występującymi w zakładach górniczych w związku z eksploatacją złóż;
- opiniowanie projektów odmetanowania zakładów górniczych lub zakładów oraz projektów wydobycia metanu ze złóż węgla kamiennego przez otwory z powierzchni;
- opiniowanie projektów wprowadzania wód technologicznych i innych do górotworu w aspekcie zagrożenia wodnego dla wyrobisk górniczych;
- analizowanie i ocenianie stanu przewietrzania wyrobisk podziemnych z uwzględnieniem parametrów mikroklimatu powietrza kopalnianego na stanowiskach pracy;
- opiniowanie projektowanych, w szczególności nowych, systemów eksploatacji w zakładach górniczych;
- opiniowanie projektów likwidacji zakładów górniczych lub zakładów albo ich oznaczonych części w kontekście związanych z tym zagrożeń;
- opiniowanie projektów aktów normatywnych, Polskich Norm oraz rozwiązań organizacyjno-technicznych, dotyczących zakresu zadań Komisji;
- inicjowanie prac badawczych związanych z zakresem zadań Komisji.

W roku 2021 odbyło się 8 posiedzeń Komisji, których obrady przeprowadzone zostały w formie zdalnej (z uwagi na zagrożenie wynikające z pandemii). Rozpatrzono 15 wniosków, w odniesieniu do których podjęto uchwały. Przedmiotem posiedzeń było opiniowanie zagadnień związanych z prowadzeniem robót górniczych w warunkach zagrożenia tąpnięciami w zakładach górniczych. W jednym przypadku zagrożenie to analizowano w skojarzeniu z zagrożeniami wentylacyjnymi (metanowym i pożarowym).

Komisja do spraw Szkoleń w Górnictwie

Do zadań Komisji należy przedstawianie Prezesowi WUG opinii, wniosków oraz propozycji dotyczących organizacji i prowadzenia szkoleń osób wykonujących czynności w ruchu zakładu górniczego albo zakładu, w szczególności szkoleń w zakresie:

- bezpieczeństwa i higieny pracy;
- rozpoznawania i zwalczania zagrożeń naturalnych i technicznych w zakładach górniczych albo zakładach oraz zagrożeń bezpieczeństwa powszechnego, związanego z ruchem zakładu górniczego albo zakładu.

Komisja zadania realizuje poprzez:

- opiniowanie ramowych programów szkoleń prowadzonych przez podmioty wymienione w art. 112 ust. 3 Pgg;

- analizowanie działalności jednostek organizacyjnych prowadzących działalność szkoleniową dla potrzeb zakładów górniczych albo zakładów oraz przedstawianie wniosków wynikających z analizy;
- przygotowywanie propozycji ujednoczenia zasad i metod szkolenia osób wykonujących czynności w ruchu zakładu górniczego albo zakładu;
- opiniowanie propozycji programów nauczania dla szkół i uczelni w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy w górnictwie.

W roku 2021 odbyły się 4 posiedzenia Komisji.

W wyniku prac Komisji opracowane zostały:

- minimalne wymagania, jakie powinny spełniać osoby wykonujące:
  - czynności w dozorze ruchu w odkrywkowych zakładach górniczych wydobywających kopaliny bez użycia lub z użyciem środków strażackich, z wyłączeniem odkrywkowych zakładów górniczych wydobywających węgiel brunatny,
  - określone czynności w ruchu odkrywkowego zakładu górniczego, z wyłączeniem odkrywkowych zakładów górniczych wydobywających węgiel brunatny,
  - określone czynności w ruchu podziemnego zakładu górniczego wydobywającego rudy miedzi;
- minimalne wymagania dotyczące czasookresu kursów specjalistycznych dla osób wykonujących czynności specjalistyczne w ruchu podziemnego zakładu górniczego wydobywającego rudy miedzi;
- ramowe programy dla wybranych kursów, na podstawie których wykonywane będą określone czynności w ruchu odkrywkowych zakładów górniczych, z wyłączeniem odkrywkowych zakładów górniczych wydobywających węgiel brunatny.

Komisja do spraw Ochrony Powierzchni

Do zadań Komisji należy opiniowanie stanu bezpieczeństwa powszechnego, związanego z ruchem zakładu górniczego. W roku 2021 Komisja procedowała nad opracowaniem pt. „Program eksploatacji złoża i ochrony powierzchni KWK „ROW” Ruch Marcel i Ruch Jankowice w Polu Marklowice na lata 2022–2024, 2022–2027 oraz perspektywnie do wyczerpania złoża”, sporządzonym przez Polską Grupę Górniczą S.A. Oddział KWK „ROW” i przedłożonym pod obrady Komisji przez dyrektora OUG w Rybniku. Z uwagi na obostrzenia epidemiczne, posiedzenie odbyło się w formie zdalnej. Zapewnienie bezpieczeństwa powszechnego było elementem kluczowym przy wydawaniu przez Komisję opinii, czego wyrazem są zalecenia zawarte w podjętej uchwale.

2.12. Inspirowanie i wspomaganie badań naukowych w górnictwie

W roku 2021 kontynuowano współpracę z Przewodniczącym Zespołu do spraw weryfikacji metod i sposobów prognozy stanu zagrożenia tąpnięciami w podziemnych zakładach górniczych, powstałego z inicjatywy Prezesa WUG po tąpnięciu i wypadku zbiorowym, zaistniałym w dniu 5 maja 2018 r. w Jastrzębskiej Spółce Węglowej S.A. KWK „Borynia-Zofiówka-Jastrzębie” Ruch „Zofiówka” w Jastrzębiu-Zdroju. W ramach swojej działalności Zespół realizował prace w obszarze zagadnień badawczych, służących poprawie efektywności aktualnie stosowanych zasad, kryteriów i procedur prognostycznych dotyczących oceny zagrożenia tąpnięciami. Za istotną dla osiągnięcia zamierzonego celu uznano potrzebę rozpatrzenia problematyki dotyczącej:

- doboru najbardziej informatywnych kryterialnych parametrów monitoringowych przy wykorzystaniu dostępnych danych sejsmologicznych skojarzonych z geomechanicznymi modelami tąpnięcia i geofizycznymi modelami rozwoju sejsmiczności;
- badania związków parametrów PPV z sejsmicznością indukowaną w kopalniach węgla kamiennego i rud miedzi w aspekcie bezpieczeństwa wyrobisk górniczych;
- weryfikowania metod rozeznania górniczego w aspekcie poprawy skuteczności oceny stanu zagrożenia tąpnięciami w kopalniach węgla kamiennego;
- weryfikowania metody sondażu małośrednicowego w aspekcie poprawy skuteczności oceny stanu zagrożenia tąpnięciami w kopalniach węgla kamiennego;
- opracowania alternatywnych sposobów interpretacji wyników monitoringu sejsmoakustycznego w aspekcie poprawy skuteczności oceny stanu zagrożenia tąpnięciami w kopalniach węgla kamiennego;
- oceny wpływu zaburzeń tektonicznych o dużych zrzutach na stan zagrożenia tąpnięciami podziemnych wyrobisk górniczych.

Warto też odnotować kilka działań dotyczących inspirowania i wspomagania badań naukowych w górnictwie podjętych przez OUG. I tak, w trakcie przeprowadzonych przez OUG w Krakowie kontroli w podziemnych zakładach górniczych zasugerowano zastosowanie nowych rozwiązań technicznych mających na celu podniesie-

nie poziomu bezpieczeństwa. W efekcie Kopalnia Soli „Wieliczka” zastosowała nowe przenośne mierniki stężenia gazów atmosfery kopalnianej typu: AG/2, AG/4 i PAG/4. Z kolei w Kopalni Soli „Bochnia” zmodernizowano istniejący system kierowania akcją ratowniczą w podziemnych zakładach górniczych typu KAR-97T oraz uruchomiono system niezwłocznego powiadamiania wraz z synchronizacją czasu systemów dyspozytora ruchu. Łączność w przypadku prowadzenia akcji ratowniczej realizowana jest obecnie przez system łączności typu SKAR. Jest on m.in. wyposażony w sms-owy system niezwłocznego powiadamiania o akcji ratowniczej.

Z kolei OUG we Wrocławiu po odnotowanym we wrześniu 2021 r. wroście dopływu wody do nieczynnego pola SI-XVII/1 oddziału G-63 kopalni O/ZG „Polkowice-Sieroszowice” i mając na uwadze wystąpienie podobnego zdarzenia w roku 2019 w przyległym polu SI-XVII/2, zainspirował KGHM Polska Miedź S.A. oraz kopalnię O/ZG „Polkowice-Sieroszowice” do realizacji prac naukowych dotyczących tych zdarzeń m.in. w zakresie:

- wykonania obliczeń prognozy dopływu wód do kopalń rud miedzi oraz wyznaczenia zasięgu odwodnienia metodą modelowania numerycznego;
- analizy aktywności sejsmicznej górotworu w rejonie pól SI-XVII/1 i SI-XVII/2 oraz pól sąsiadujących w aspekcie możliwości oddziaływania wstrząsów górotworu na dopływy do wyrobisk podziemnych;
- analizy wartości granicznych elementów fizykochemicznych wód, wskaźników metali ciężkich i śladowych z uwagi na pochodzenie wód złożowych, a także określenia wskaźników hydrogeochemicznych (tło hydrogeochemiczne) w strefach chemizmu wód O/ZG Polkowice-Sieroszowice;
- opracowania systemu monitoringu górotworu metodą światłowodową w czasie rzeczywistym;
- zastosowania izotopów radu i uranu do określenia źródeł dopływu wód podziemnych do wyrobisk kopalni KGHM Polska Miedź S.A.

Natomiast OUG w Poznaniu był m.in. inspiratorem współpracy z jednostkami naukowo-badawczymi Kopalni Soli „Kłodawa” S.A., gdzie w roku 2021 kontynuowano wieloletnie pomiary (z opracowaniem bazy danych i analizą) konwergencji komór, filarów międzykomorowych i półek między poziomowych oraz chodników w polach nr 1, 2, 3 i 5.

2.13. Stosowanie przez nadzór górniczy przyrządów pomiarowych

WUG zrealizował, w ramach programu priorytetowego pn.: „Program dla przedsięwzięć zmierzających do zmniejszenia uciążliwości wynikających z wydobywania kopalni i ich wzbogacania oraz ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko procesów likwidacji zakładów górniczych oraz prac badawczych dla rozpoznania zasobów wód zaliczanych do kopalni”, 2 zadania pn.: „Doposażenie organów nadzoru górniczego w sprzęt służący do monitorowania eksploatacji kopalni.” Od 2014 r. doposażanie urzędów górniczych w sprzęt znalazło się w nowym programie pn. „Geologia i górnictwo”, a od 2019 r. doposażanie w sprzęt kontrolno-pomiarowy jest realizowane pośród innych przedsięwzięć programu priorytetowego „Zmniejszenie uciążliwości wynikających z wydobywania kopalni”. W wyniku zawartych umów z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, dokonano zakupu łącznie 125 przyrządów kontrolno-pomiarowych, 11 licencji oprogramowania wspomagającego funkcjonowanie urządzeń GPS oraz 1 stacji roboczej PC.

Monitorowanymi przyrządami w 2021 r. wykonano łącznie 499 pomiarów i badań, stwierdzając 142 nieprawidłowości. Zakupione przyrządy kontrolno-pomiarowe pozwoliły na identyfikację i zapobieganie zagrożeniom dla środowiska w obszarach: nielegalna eksploatacja, naruszenia warunków eksploatacji (wysokość skarp i zboczy w wyrobiskach odkrywkowych). Umożliwiły także poprawę bezpieczeństwa pracy poprzez kontrolę parametrów aerologicznych panujących w podziemnych wyrobiskach górniczych, a także parametrów pracy maszyn i urządzeń mogących doprowadzić do awarii i katastrof mających skutek dla powierzchni i pozostałych elementów środowiska.

W 2021 r. podpisano umowę na dofinansowanie zakupu kolejnych 34 przyrządów. Złożony wniosek obejmował dofinansowanie zakupu:

- 1 specjalistycznego drona z aparaturą sterującą i urządzeniami pomocniczymi;
- 2 odbiorników mobilnych GPS GNSS zintegrowanych z anteną GPS oraz kontrolera wraz z oprogramowaniem;
- 12 dalmierzy laserowych ze statywem;
- 5 detektorów wielogazowych z sensorami elektrochemicznymi do 4 gazów;
- 1 elektronicznego analizatora spalin wraz z pełnym osprzętem;
- 2 świstawek elektronicznych z taśmą pomiarową oraz czujnikiem dna;
- 11 kamer nasobnych.

Zakup sprzętu będzie realizowany w 2022 r.

2.14. Działalność związana z ustalaniem opłaty podwyższonej w związku z prowadzeniem nielegalnej eksploatacji

Zgodnie z art. 140 ust. 1 i 2 pkt 2 Pgg, organy nadzoru górniczego są właściwe do ustalania opłaty podwyższonej w przypadku działalności wykonywanej bez wymaganej koncesji albo bez zatwierdzonego albo podlegającego zgłoszeniu projektu robót geologicznych, w zakresie niezastrzeżonym dla ministra właściwego do spraw środowiska.

Ponadto, organy nadzoru górniczego ustalają opłatę podwyższoną w przypadku naruszenia wymagań określonych w art. 4 ust. 1 i 2 Pgg, od których zależy możliwość wydobywania bez koncesji piasków i żwirów, przeznaczonych dla zaspokojenia potrzeb własnych osoby fizycznej, z nieruchomości stanowiących przedmiot jej prawa własności (użytkowania wieczystego), bez prawa rozporządzania wydobytą kopaliną, jeżeli jednocześnie wydobywanie będzie wykonywane bez użycia środków strzałowych, nie będzie większe niż 10 m³ w roku kalendarzowym oraz nie naruszy przeznaczenia nieruchomości.

W 2021 r. dokonano 268 zgłoszeń o wykonywaniu działalności podlegającej opłacie podwyższonej, z czego 259 pochodziło z tzw. źródeł zewnętrznych, a 9 stanowiło tzw. informację własną, pozyskaną przez pracowników OUG. W przedmiotowym okresie dyrektorzy OUG skierowali 101 zawiadomień o wszczęciu postępowań w sprawach ustalania opłat podwyższonych do 146 stron. Wydano 100 decyzji ustalających 108 stronom opłaty podwyższone na łączną kwotę 28 937 261,97 zł.

W 2021 r. do Prezesa WUG wpłynęło 49 odwołań od decyzji ustalających opłaty podwyższone. W wyniku rozpatrzenia przedmiotowych odwołań, Prezes WUG wydał w tym okresie 35 decyzji, w tym: 19 utrzymujących w mocy decyzje organów I instancji ustalające opłaty podwyższone na łączną kwotę 4 633 800 zł, 8 decyzji uchylających decyzje organów I instancji i przekazujących sprawy do ponownego rozpatrzenia tym organom, 6 decyzji uchylających decyzje organów I instancji w części i ustalających opłaty podwyższone na łączną kwotę 314 550,24 zł oraz 2 decyzje uchylające decyzje organów I instancji i umarzające postępowania I instancji. W kwestii 2 odwołań Prezes WUG odmówił przywrócenia terminu do ich wniesienia, a w odniesieniu do 2 odwołań stwierdził uchybienie terminu do ich wniesienia. Na dzień 31 grudnia 2021 r. prowadzonych było 10 postępowań z przedmiotowych odwołań od decyzji organów I instancji ustalających opłaty podwyższone.

Do dnia 31 grudnia 2021 r. wniesiono 10 skarg do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach na powyższe decyzje Prezesa WUG.

W tabelach 11 i 12 przedstawiono dane dotyczące postępowań prowadzonych w 2021 r. w I i II instancji przez organy nadzoru górniczego w sprawach z zakresu ustalania opłat podwyższonych (stan na 31 grudnia 2021 r.).

Tabela 11. Postępowania w sprawach z zakresu ustalania opłat podwyższonych prowadzone w 2021 r. w I instancji

Urząd górniczy	Zgłoszenia	Zawiadomienia o wszczęciu	Decyzje ustalające opłatę podwyższoną	Ustalone opłaty podwyższone ogółem (zł)
OUG w Gdańsku	52	41	17	1 124 915,00
OUG w Gliwicach	7	2	3	20 409,00
OUG w Katowicach	6	2	2	1 870 756,00
OUG w Kielcach	25	10	14	2 170 713,00
OUG w Krakowie	13	5	5	1 963 669,04
OUG w Krośnie	17	9	16	834 484,00
OUG w Lublinie	25	4	15	4 477 134,13
OUG w Poznaniu	43	15	14	3 258 718,00
OUG w Rybniku	3	0	1	7 297 424,80
OUG w Warszawie	50	10	13	5 919 039,00
OUG we Wrocławiu	27	3	—	—
Razem	268	101	100	28 937 261,97

Tabela 12. Postępowania w sprawach z zakresu ustalania opłat podwyższonych prowadzone w 2021 r. w II instancji

Urząd górniczy	Liczba zaskarżonych decyzji	Opłaty ustalone zaskarżonymi decyzjami (zł)	Postępowania w toku	Decyzje utrzymujące w mocy	Decyzje uchylające i przekazujące do ponownego rozpatrzenia	Decyzje uchylające i ustalające opłatę podwyższoną	Decyzje uchylające i umarzające postępowanie pierwszej instancji	Skargi na decyzje do WSA
OUG w Gdańsku	12	1 100 727,00	1	8	1	2	–	5
OUG w Gliwicach	3	203 006,00	–	1	–	1	1	1
OUG w Katowicach	1	1 864 817,00	1	–	–	–	–	–
OUG w Kielcach	7	353 585,00	1	4	–	1	–	–
OUG w Krakowie	5	1 967 252,02	1	–	3	1	–	1
OUG w Krośnie	7	345 228,00	2	4	–	–	–	1
OUG w Lublinie	5	4 123 363,29	1	1	1	–	1	1
OUG w Poznaniu	7	3 222 898,00	3	1	2	–	–	–
OUG w Rybniku	1	7 297 424,80	–	–	1	–	–	–
OUG w Warszawie	1	93 864,00	–	–	–	1	–	1
OUG we Wrocławiu	–	–	–	–	–	–	–	–
Razem	49	20 572 165,11	10	19	8	6	2	10

3. Działalność kontrolna Wyższego Urzędu Górniczego w jednostkach podległych oraz kontrola wewnętrzna

3.1. Działalność kontrolna Wyższego Urzędu Górniczego w jednostkach podległych

Działalność kontrolna w jednostkach podległych realizowana była przez Samodzielne Stanowisko do spraw Kontroli w oparciu o zatwierdzony przez Prezesa WUG „Plan kontroli na 2021 rok”, który w związku z trwającym w Polsce stanem epidemii dwukrotnie weryfikowano. Został on zrealizowany w całości.

Zasady działalności kontrolnej oparto o wymogi wynikające z ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 224) oraz o „Standardy kontroli w administracji rządowej”, zatwierdzone przez Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w dniu 31 sierpnia 2017 r., jak również akty wewnętrzne Prezesa WUG.

W roku 2021 przeprowadzono sześć kontroli planowych w następujących jednostkach podległych:

- OUG w Kielcach;
- OUG w Krakowie;
- OUG w Krośnie;
- OUG w Lublinie;
- OUG w Poznaniu;
- OUG w Rybniku.

Ze względu na trwający na terenie całego kraju stan epidemii, w powyższych jednostkach prowadzono kontrole zdalne, tj. poza siedzibą jednostki kontrolowanej, z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej i dokumentów w formie papierowej oraz elektronicznej.

W związku z wynikami kontroli, Prezes WUG kierował do dyrektorów kontrolowanych urzędów górniczych wystąpienia pokontrolne zawierające ocenę działalności oraz wnioski i zalecenia. Dyrektorzy urzędów górniczych pisemnie informowali Prezesa WUG o podjętych działaniach w celu poprawy funkcjonowania podległych jednostek.

Działalność kontrolna WUG realizowana była także poprzez prowadzenie kontroli nieprzewidzianej okresowym planem kontroli. W 2021 r. przeprowadzono dwie kontrole w trybie uproszczonym w następujących jednostkach podległych:

- OUG w Katowicach;
- OUG w Poznaniu.

3.2. Kontrola wewnętrzna w Wyższym Urzędzie Górniczym

W ramach realizacji „Planu kontroli na 2021 rok” Samodzielne Stanowisko do spraw Kontroli przeprowadziło kontrolę w trybie zwykłym w Departamencie Warunków Pracy i Szkolenia.

W związku z wynikami kontroli, Prezes WUG skierował do dyrektora kontrolowanej komórki organizacyjnej WUG wystąpienie pokontrolne zawierające ocenę działalności oraz wnioski i zalecenia.

4. Rozpatrywanie skarg, wniosków, petycji oraz interwencji i listów

4.1. Skargi, wnioski, petycje oraz interwencje i listy rozpatrywane przez Wyższy Urząd Górniczy

W 2021 r. do Prezesa WUG wpłynęły 4 skargi, przy czym 1 skargę przekazano do dyrektora urzędu górniczego do załatwienia według właściwości. Przedmiotem skarg było zaniedbanie lub nienależyte wykonywanie zadań przez dyrektorów urzędów górniczych albo przez ich pracowników. W 2 przypadkach skargi uznano za bezzasadne, natomiast 1 skargę uznano za częściowo zasadną. W zakresie podjętych rozstrzygnięć przez Prezesa WUG skargi rozpatrzono w ustawowym terminie.

W WUG w 2021 r. nie zarejestrowano żadnych wniosków oraz nie złożono żadnych petycji.

W 2021 r. do WUG wpłynęło 109 interwencji, w związku z nieprawidłowościami w prowadzeniu działalności przedsiębiorców, innych podmiotów lub jednostek podlegających nadzorowi i kontroli organów nadzoru górniczego, w tym 7 interwencji przekazano do innych instytucji, zgodnie z właściwością rzeczową, a 63 takie sprawy WUG przekazał do załatwienia właściwemu miejscowo dyrektorowi urzędu górniczego. Na 39 interwencji rozpatrzonych bezpośrednio przez WUG, 2 sprawy, według stanu na 31 grudnia 2021 r., były w trakcie rozpoznawania. Nieprawidłowości zgłaszane przez interweniujących w 2021 r. związane z nieprzestrzeganiem przez przedsiębiorców przepisów stosowanych w ruchu zakładu górniczego:

- potwierdziły się w 14 sprawach;
- nie potwierdziły się w 23 sprawach.

Ponadto do WUG wpłynęło 5 listów, na które Prezes WUG udzielił odpowiedzi w ramach posiadanych kompetencji.

4.2. Skargi, wnioski, petycje oraz interwencje i listy rozpatrywane przez okręgowe urzędy górnicze i Specjalistyczny Urząd Górniczy

W 2021 r. do OUG i SUG wpłynęło 7 skarg, w tym 3 skargi przekazano do załatwienia według właściwości. Skargi rozpatrzone przez urzędy górnicze w 3 sprawach uznano za bezzasadne, natomiast 1 skarga została uznana za zasadną.

W 2021 r. do OUG i SUG nie wpłynął żaden wniosek. Odnotowano wpływ 2 petycji. Jedna została przekazana przez OUG zgodnie z właściwością, a druga rozpatrzona bezpośrednio w sposób negatywny.

Oprócz skarg i wniosków na działalność dyrektorów urzędów górniczych lub ich pracowników, do wszystkich urzędów wpływały informacje (tzw. interwencje i listy), których przedmiotem była działalność przedsiębiorców oraz innych podmiotów lub jednostek, podlegających nadzorowi i kontroli organów nadzoru górniczego.

W 2021 r. do OUG i SUG wpłynęło 269 interwencji oraz 3 listy, przy czym 24 interwencje przekazano do innych organów zgodnie z ich właściwością.

Analiza spraw załatwionych przez urzędy górnicze w 2021 r., związanych z rozpatrywaniem interwencji, wskazuje, że zgłoszone w nich nieprawidłowości w związku z nieprzestrzeganiem przez przedsiębiorców przepisów stosowanych w ruchu zakładu górniczego:

- potwierdziły się w 64 sprawach;
- częściowo potwierdziły się w 28 sprawach;
- nie potwierdziły się w 148 sprawach.

Zbiorcze zestawienie przedstawiono w tabeli 13.

Tabela 13. Zbiorcze zestawienie skarg, wniosków, petycji oraz interwencji i listów, które wpłynęły w 2021 r. do Wyższego Urzędu Górniczego, okręgowych urzędów górniczych i Specjalistycznego Urzędu Górniczego

Urząd górniczy	Skargi i wnioski	Petycje	Interwencje i listy
OUG w Gdańsku	0	0	24
OUG w Gliwicach	1	0	22
OUG w Katowicach	1	0	59
OUG w Kielcach	0	0	29
OUG w Krakowie	1	0	18
OUG w Krośnie	1	0	6
OUG w Lublinie	1	0	11
OUG w Poznaniu	0	1	30
OUG w Rybniku	0	0	32
OUG w Warszawie	0	1	6
OUG we Wrocławiu	2	0	32
SUG	0	0	3
WUG	4	0	114
Razem	11	2	386

5. Reprezentowanie Skarbu Państwa w sprawach z tytułu szkód wyrządzonych ruchem zakładu górniczego

Zgodnie z art. 146 ust. 4 Pgg, w razie braku przedsiębiorcy odpowiedzialnego za szkodę związaną z działalnością górniczą albo jego następcy prawnego roszczenia o naprawę szkody przysługują przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez właściwy miejscowo organ nadzoru górniczego.

W roku 2021 do dyrektorów OUG, będących reprezentantami Skarbu Państwa w sprawach o roszczenia z art. 146 ust. 4 Pgg, wpłynęło 11 spraw o naprawę szkód spowodowanych ruchem zakładu górniczego. W 9 przypadkach dyrektorzy OUG, wyjaśniając kwestie odpowiedzialności Skarbu Państwa, odmówili zawarcia ugody; w 2 sprawach toczą się postępowania wyjaśniające. Przed sądem powszechnym toczy się 1 sprawa z udziałem dyrektora OUG oraz 2 sprawy z udziałem Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej – zastępującej dyrektora OUG. W 1 sprawie z udziałem Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej zapadł prawomocny wyrok, na podstawie którego Skarb Państwa zobowiązany został do naprawy szkody spowodowanej ruchem zakładu górniczego.

6. Działalność legislacyjna

W 2021 r. Prezes WUG brał aktywny udział w pracach legislacyjnych. Opiniował 21 aktów prawnych przedstawionych mu bezpośrednio lub za pośrednictwem Ministra Aktywów Państwowych.

W szczególności, Prezes WUG z własnej inicjatywy przekazał do Ministerstwa Klimatu propozycje istotnych zmian przepisów Pgg, obejmujące zagadnienia bezpieczeństwa pracy w górnictwie oraz ochrony środowiska, w tym w zakresie wydobywania kopalin bez wymaganej prawem koncesji, a także opiniował propozycje zmian przepisów ujęte w opracowanym przez Ministra Klimatu i Środowiska projekcie ustawy o zmianie ustawy – Prawo geologiczne i górnicze oraz niektórych innych ustaw (UD280). W ramach tej opinii Prezes WUG zgłosił propozycje zmian w ustawie – Prawo budowlane, mające na celu wyeliminowanie prowadzenia nielegalnej eksploatacji kopalin pod pozorem wykonywania robót budowlanych.

W przypadku niektórych projektów aktów normatywnych przedstawiciele Prezesa WUG brali aktywny udział w kolejnych etapach prac nad tymi projektami, tj. w spotkaniach prekonsultacyjnych, konferencjach i posiedzeniach komisji prawnych. Dotyczyły to projektów:

- strategii i polityki w zakresie rozwoju bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej Rzeczypospolitej Polskiej, o której mowa w rozdziale 4b ustawy z dnia 29 listopada 2000 r. – Prawo atomowe (Dz. U. z 2021 r. poz. 1941), przyjmowanej przez Radę Ministrów w drodze uchwały; projekt obejmował kwestie działalności dyrektorów OUG związane z prowadzeniem działalności w warunkach zwiększonego, w wyniku działania człowieka, narażenia na naturalne promieniowanie jonizujące, w tym związane z narażeniem na radon w miejscu pracy; w toku prac nad projektem, Prezes WUG przedstawił propozycje kierunków zmian legislacyjnych, mających na celu zmniejszenie narażenia pracowników zakładów górniczych, wynikającego zarówno z promieniotwórczości naturalnej, jak i z wykorzystywania urządzeń zawierających zamknięte źródła promieniotwórcze lub urządzeń wytwarzających promieniowanie jonizujące;
- ustawy o zmianie ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko oraz niektórych innych ustaw (UD50);
- ustawy o zmianie ustawy o odpadach oraz niektórych innych ustaw (UC43).

Ponadto, w 2021 r. Prezes WUG, na podstawie upoważnienia, prowadził prace nad:

- projektem rozporządzenia Ministra Aktywów Państwowych w sprawie kwalifikacji w zakresie górnictwa i ratownictwa górniczego oraz
- projektem rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wyrobów dopuszczanych do stosowania w zakładach górniczych.

Prezes WUG współpracuje z Koordynatorem systemu uznawania kwalifikacji zawodowych w zawodach regulowanych i działalnościach regulowanych w Rzeczypospolitej Polskiej, jak również jest reprezentowany w pracach Zespołu do współpracy przy realizacji zadań związanych z koordynacją systemu uznawania kwalifikacji zawodowych do wykonywania zawodów regulowanych oraz do podejmowania lub wykonywania działalności regulowanych w Rzeczypospolitej Polskiej. W ramach tej współpracy, kierując się koniecznością zapewnienia bezpie-

czeństwa ruchu zakładu górniczego i pracowników zakładu górniczego, w odniesieniu do kwalifikacji górniczych Prezes WUG przedstawił propozycję, aby kwalifikacje, jakie są obowiązane posiadać wszystkie osoby wykonujące czynności w ruchu zakładu górniczego lub zakładu, były określone ustawowo.

W 2021 r. Prezes WUG, jako organ uczestniczący w rządowym procesie legislacyjnym, współpracował również z Kancelarią Prezesa Rady Ministrów oraz Rządowym Centrum Legislacji w sprawach związanych z opracowywaniem nowelizacji niektórych rozporządzeń branżowych.

7. Współpraca z instytucjami publicznymi i przedsiębiorstwami

WUG był zaangażowany w prace Międzyresortowego Zespołu do spraw reformy systemów oceny zgodności i nadzoru rynku, utworzonego przez Prezesa Rady Ministrów. Prezes WUG jest wyspecjalizowanym organem kontroli wyrobów oraz organem nadzoru rynku zgodnie z wymogami ustaw o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku, o systemie oceny zgodności i Pgg.

Organy nadzoru górniczego w roku 2021 kontynuowały współpracę z Głównym Inspektorem Pracy i okręgowymi inspektorami pracy w ramach realizacji porozumienia zawartego w dniu 26 lutego 2013 r. pomiędzy Prezesem Wyższego Urzędu Górniczego a Głównym Inspektorem Pracy w sprawie zasad współdziałania organów nadzoru górniczego z Państwową Inspekcją Pracy. W minionym roku zorganizowano szereg spotkań, podczas których poruszano zagadnienia związane z poprawą bezpieczeństwa oraz jakości pracy w polskim górnictwie. W spotkaniach tych często uczestniczyli społeczni inspektorzy pracy, którzy relacjonowali swoje spostrzeżenia i uwagi zebrane w ruchu zakładów górniczych.

W roku 2021, realizując ustalenia porozumienia zawartego w dniu 26 lutego 2013 r. pomiędzy Prezesem Urzędu Dozoru Technicznego a Prezesem Wyższego Urzędu Górniczego w sprawie współpracy Urzędu Dozoru Technicznego i urzędów górniczych, zorganizowano trzy spotkania (w tym jedno w formie wideokonferencji) przedstawicieli kierownictwa WUG, OUG i SUG z przedstawicielami kierownictwa oddziałów Urzędu Dozoru Technicznego. Uczestnicy spotkań przedstawili stan bezpieczeństwa w rejonie swojego działania oraz problematykę dotyczącą eksploatacji urządzeń technicznych, a także zdarzenia wypadkowe zaistniałe w związku z nieprawidłową eksploatacją urządzeń technicznych. Obie strony podkreśliły wagę kontynuacji spotkań, gdyż poruszane na nich zagadnienia służą wymianie doświadczeń oraz informacji dotyczących bezpiecznego funkcjonowania urządzeń technicznych w zakładach górniczych. Ponadto 15 listopada 2021 r. w siedzibie WUG odbyło się spotkanie Prezesa WUG Adama Mirka i Wiceprezesa WUG Piotra Wojtacy z Prezesem Urzędu Dozoru Technicznego Andrzejem Ziółkowskim oraz Dyrektorem Oddziału Terenowego UDT w Katowicach Markiem Ćmielem. Podczas tego spotkania omówiono zagadnienia dotyczące współpracy pomiędzy tymi urzędami, jak również inicjowania działalności mającej na celu podnoszenie zawodowych kwalifikacji użytkowników urządzeń technicznych oraz popularyzowania zagadnień związanych z ich bezpieczną pracą w zakładach górniczych.

W 2021 r. zorganizowano spotkanie z przedstawicielami Polskiego Rejestru Statków S.A.: dyrektorem Pionu Nadzorów Przemysłowych oraz zastępcą dyrektora Pionu Nadzorów Przemysłowych. Podczas spotkania omówiono przebieg współpracy oraz ustalono kierunki dalszych działań, zgodnie z Porozumieniem o współpracy zawartym w dniu 15 marca 2017 r. pomiędzy Prezesem Wyższego Urzędu Górniczego a Polskim Rejestrem Statków Spółka Akcyjna.

W 2021 r. odbyły się również dwa spotkania z rzeczoznawcami do spraw ruchu zakładu górniczego. Pierwsze w siedzibie OPA-ROW Sp. z o.o. w Rybniku, z inicjatywy Departamentu Energomechanicznego. Współorganizatorem spotkania był OPA-ROW Sp. z o.o. Celem wydarzenia było omówienie bieżących zagadnień związanych z działalnością rzeczoznawczą, w tym szeroka wymiana poglądów pomiędzy przedstawicielami nadzoru górniczego i rzeczoznawcami. Następne spotkanie pracowników tego departamentu z rzeczoznawcami do spraw ruchu zakładu górniczego odbyło się w formie wideokonferencji. Omówiono problemy bezpieczeństwa transportu pionowego, transportu poziomego oraz urządzeń technicznych eksploatowanych w podziemnych zakładach górniczych. Podkreślono na tych spotkaniach rolę i odpowiedzialność rzeczoznawcy w zapewnieniu bezpiecznej eksploatacji górniczych wyciągów szybowych i urządzeń technicznych. Przedstawiono wymagania prawne, organizacyjne i techniczne dotyczące nadawania uprawnień w tym zakresie przez Prezesa WUG.

WUG szeroko współpracował również z przedstawicielami organów nadzoru rynku państw członkowskich w zakresie grupy ATEX AdCo. Podczas posiedzenia europejskiej grupy roboczej ds. współpracy administracyjnej w obszarze dyrektywy 2014/34/UE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie harmonizacji ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do urządzeń i systemów ochronnych przeznaczonych do użytku w atmosferze potencjalnie wybuchowej ATEX AdCo, które odbyło się 2 grudnia 2021 r., przewodnictwo powierzono WUG, który będzie reprezentowany przez Romana Sasiadka – zastępcę dyrektora Departamentu Energomechanicznego. W skład grupy ATEX AdCo wchodzi przedstawiciele organów nadzoru rynku państw członkowskich.

W roku 2021 pracownicy organów nadzoru górniczego brali udział m.in. w następujących konferencjach, seminariach lub spotkaniach:

- 28 kwietnia odbyło się, w formie wideokonferencji, seminarium „Ochrona zdrowia i bezpieczeństwo pracowników w przemyśle wydobywczym: Bądź odpowiedzialny za innych”. Podczas seminarium przedstawiciele WUG zaprezentowali podsumowanie roku 2020 w zakresie bezpieczeństwa pracy w górnictwie. Spotkania te, organizowane są corocznie z okazji Międzynarodowego Dnia Pamięci Ofiar Wypadków przy Pracy i Chorób Zawodowych, od roku 2018 odbywają się pod honorowym patronatem Prezesa WUG;
- 11 czerwca pracownicy WUG uczestniczyli w prezentacji pracy badawczo-projektowej prowadzonej przez BECKER-WARKOP Sp. z o.o. oraz Instytut Techniki Górniczej KOMAG. Przedmiotem pracy jest rozwiązanie zagadnienia dotyczącego inertyzowania szczotek odbieraków prądowych kolejki podwieszanej w taki sposób, aby kolejka mogła być bezpiecznie stosowana w pomieszczeniach zagrożonych wybuchem;
- w dniach od 30 sierpnia do 1 września w Rawie Mazowieckiej odbyła się VIII edycja Szkoły Górnictwa Odkrywkowego, organizowana przez Akademię Górniczo-Hutniczą im. Stanisława Staszica w Krakowie wraz z Fundacją „Nauka i Tradycje Górnicze”. W ramach sesji naukowych przedstawiciel WUG zaprezentował referat pt. „Stan bezpieczeństwa w odkrywkowych zakładach górniczych w latach 2011–2020”;
- w dniach 8–10 listopada w Jaworzu odbyła się XXVIII edycja Międzynarodowej Konferencji Naukowo-Technicznej z serii Górnicze Zagrożenia Naturalne, organizowana przez Główny Instytut Górnictwa wraz ze Stowarzyszeniem Inżynierów i Techników Górnictwa oraz Komisją Górniczą Polskiej Akademii Nauk Oddział w Katowicach. Konferencję swoim honorowym patronatem objął Prezes WUG. W ramach sesji naukowych pracownicy WUG zaprezentowali cztery referaty:
  - „Zagrożenia naturalne w polskim górnictwie podziemnym w latach 2011–2020”,
  - „Bezpieczeństwo robót strzałowych w warunkach zagrożeń naturalnych”,
  - „Działalność komisji powoływanych przez Prezesa WUG dla poprawy bezpieczeństwa pracy w górnictwie”,
  - „Głębokość eksploatacji a poziom generowanej wydobywaniem aktywności sejsmicznej w kopalniach węgla kamiennego w latach 2005-2020”;
- w dniach 17–19 listopada w Wiśle odbyła się VII Międzynarodowa Konferencja „Mechanizacja, Automatyzacja i Robotyzacja w Górnictwie” – MARG 2021. W ciągu trzech dni wysłuchano ponad 40 referatów w sesjach tematycznych poświęconych: kierunkom rozwoju przemysłu wydobywczego, kompleksom eksploatacyjnym, zgazowaniu węgla, utylizacji CO₂, odwadnianiu i wentylacji, transportowi szybowemu. Konferencję objął honorowym patronatem Prezes WUG.

W kwietniu i listopadzie 2021 r. odbyły się w formie wideokonferencji spotkania kierownictwa OUG w Gliwicach z przedstawicielami Związku Zawodowego „KADRA” podziemnych zakładów górniczych nadzorowanych przez OUG w Gliwicach. W ramach tych spotkań omówiono aktualny stan bezpieczeństwa pracy w górnictwie, przyczyny i okoliczności niebezpiecznych zdarzeń, zaistniałych w zakładach górniczych nadzorowanych przez urząd górniczy. Poruszono również kwestie dotyczące znaczenia dokumentacji tworzonej w zakładzie górniczym dla bezpiecznego prowadzenia ruchu zakładu, której zawartość jest często sumą doświadczeń i dobrych praktyk. Podkreślono także znaczenie roli osób dozoru ruchu w bezpiecznym kierowaniu i organizacji robót górniczych.

W 2021 r. zorganizowano szereg spotkań z przedstawicielami przedsiębiorców. Spotkania obejmowały tematykę związaną z działalnością poszczególnych zakładów pracy. Zwrócono uwagę na działania mające na celu podnoszenie poziomu kwalifikacji osób wykonujących czynności w ruchu zakładu górniczego, jak również poziomu edukacji w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy. Zorganizowano m.in.:

- spotkanie z osobami kierownictwa, służby BHP i społecznymi inspektorami pracy zakładu wykonującego roboty geologiczne i górnicze Exalo Drilling S.A. w Krośnie;
- dwa spotkania dialogu społecznego zorganizowane przez Lafarge Cement S.A. w Małogoszczu – zakład górniczy „Małogoszcz” oraz Lafarge Kruszywa i Beton Sp. z o.o. w Warszawie – zakład górniczy Kopalnia Dolomitu „Radkowice”. Była to szósta edycja odbywających się od 2016 r. spotkań, której celem było podsumowanie dotychczasowych działań LafargeHolcim w odpowiedzi na zgłoszone potrzeby w poprzednim cyklu dialogowym, a także poznanie aktualnych oczekiwań reprezentantów społeczności lokalnych z sąsiedztwa zakładów górniczych i zaproszonych instytucji oraz umocnienie dalszej współpracy. Zgłoszone przez interesariuszy potrzeby dotyczyły przede wszystkim przedsięwzięć w zakresie edukacji, infrastruktury, środowiska oraz zdrowia;
- spotkanie z przedstawicielami przedsiębiorstwa Mostostal Warszawa S.A. Jego tematem była realizacja przedsięwzięcia polegającego na budowie przez Mostostal Warszawa S.A. i Acciona Construcción odcinka drogi ekspresowej S19 Rzeszów Południe – Babica, w ramach którego planowane jest wydrążenie tunelu o długości ok. 2,1 km. Spotkaniu przewodniczył Piotr Wojtacha – wiceprezes WUG.

Ponadto OUG, podobnie jak w latach poprzednich, organizowały w roku 2021 spotkania z kierownikami działów energomechanicznych nadzorowanych podziemnych i odkrywkowych zakładów górniczych, kierownikami ruchu zakładów górniczych, a także przedsiębiorcami. Na spotkaniach, odbywających się cyklicznie, omawiane są

zawsze bieżące sprawy dotyczące prowadzenia ruchu zakładów górniczych, poprawy bezpieczeństwa oraz zapobiegania zaistnieniu niebezpiecznych zdarzeń i wypadków.

Należy podkreślić, że w 2021 r., podobnie jak w roku poprzedzającym, w związku z zagrożeniem epidemicznym, wiele konferencji, spotkań czy też różnego rodzaju uzgodnień odbyło się z wykorzystaniem platform elektronicznych w trybie online czy też wideokonferencji lub też zostało przeniesionych na inny termin.

Istotne miejsce w działalności organów nadzoru górniczego zajmowała też współpraca w organami samorządu terytorialnego i przedsiębiorcami górniczymi w ramach zespołów porozumiewawczych do spraw oceny i koordynacji eksploatacji górniczej pod terenami miast i gmin. Są one platformą dyskusji sprzyjającej współpracy i porozumieniu dla realizacji zasad zrównoważonego rozwoju na obszarach gmin górniczych. Sprzyjają integrowaniu działań w celu zagwarantowania: ochrony środowiska, wykonywania działalności określonej w koncesji, rozwoju gmin oraz zaspokajania potrzeb społeczności lokalnej, w tym minimalizacji i terminowego naprawiania szkód wyrządzonych ruchem zakładów górniczych.

W roku 2021 wznowiono posiedzenia zespołów porozumiewawczych, których obrady z uwagi na zagrożenie epidemiczne wirusem SARS-CoV-2 w roku 2020 zostały niemal w całości odwołane. W roku 2021 obradowało 16 zespołów, które odbyły łącznie 30 posiedzeń, w tym 21 w formie wideokonferencji. W tym okresie swoje prace zainicjowały dwa nowo powołane zespoły: Zespół porozumiewawczy do spraw oceny eksploatacji górniczej pod terenami gminy Ornontowice oraz Zespół porozumiewawczy dla okresowej oceny wpływów eksploatacji górniczej TAURON Wydobywanie S.A. ZG Janina w Libiążu na powierzchnię terenu, w granicach administracyjnych gmin: Libiąż, Chrzanów i Babice. Łącznie funkcjonowało w 2021 r. 20 zespołów porozumiewawczych dla koordynacji i oceny eksploatacji górniczej.

W ramach współpracy z innymi organami administracji uczestniczono w 4 posiedzeniach Komisji Dokumentacji Hydrogeologicznych i 4 posiedzeniach Komisji Zasobów Kopalin w Ministerstwie Klimatu i Środowiska, dotyczących opiniowania dokumentacji hydrogeologicznych zakładów górniczych i dokumentacji geologicznych złóż kopalin.

W roku 2021 na podstawie informacji uzyskiwanych od przedsiębiorców górniczych za pośrednictwem OUG opracowano i przekazano do Głównego Urzędu Statystycznego w Warszawie dane dotyczące rekultywacji i zagospodarowania terenów przekształconych działalnością górniczą w 2020 r., objęte „Programem badań statystycznych statystyki publicznej na rok 2020”. Ponadto, w 2021 r. zaopiniowano 4 wnioski w sprawie uzyskania rejestracji w systemie EMAS – wspólnym systemie ekozarządzania i audytu.

W ramach porozumienia zawartego w dniu 4 kwietnia 2014 r. w Warszawie pomiędzy Prezesem Wyższego Urzędu Górniczego a Głównym Inspektorem Ochrony Środowiska, dyrektorzy OUG kontynuowali współpracę z właściwymi miejscowo wojewódzkimi inspektorami ochrony środowiska. W 2021 r. zorganizowano 13 spotkań, w tym 1 spotkanie wspólne Śląskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska z dyrektorami OUG w Gliwicach, Katowicach i Rybniku.

W roku 2021 kontynuowano współpracę WUG z Polskim Komitetem Normalizacyjnym poprzez udział przedstawicieli WUG w pracach Komitetów Technicznych. Z kolei rozpoczęta w roku 2009 współpraca z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych w zakresie działań prewencyjnych zmierzających do ograniczenia ryzyka zaistnienia wypadków i niebezpiecznych zdarzeń związanych z zagrożeniami występującymi w górnictwie, szczególnie w górnictwie podziemnym, zaowocowała zaktualizowaniem i wydrukowaniem materiałów o tematyce bhp, które zostały udostępnione na stronie internetowej WUG oraz rozkolportowane w zakładach górniczych.

Kontynuowano też współpracę z Centralnym Instytutem Ochrony Pracy – Państwowym Instytutem Badawczym. Współpraca dotyczyła m.in. organizacji V edycji ogólnopolskiego konkursu fotograficznego i filmowego „O!ZNAKI PRACY”, który był organizowany w ramach działań na rzecz wykorzystania różnorodnych form artystycznego przekazu w upowszechnianiu problematyki bezpieczeństwa i ochrony zdrowia człowieka w środowisku pracy i nauki.

Przedstawiciele WUG uczestniczyli również w seminariach poświęconych realizacji V etapu programu wieloletniego „Poprawa bezpieczeństwa i warunków pracy” oraz w posiedzeniach Międzyresortowej Komisji do Spraw Najwyższych Dopuszczalnych Stężeń i Natężeń Czynników Szkodliwych dla Zdrowia w Środowisku Pracy, powołanej przez Prezesa Rady Ministrów.

W roku 2021 WUG włączył się, jako Partner, w koordynowaną przez CIOP-PIB europejską kampanię informacyjną pn. „Zdrowe i bezpieczne miejsce pracy. Dźwigaj z głową”. W ramach działań na rzecz tej kampanii WUG był m.in. innym współorganizatorem X Forum Społecznej Inspekcji Pracy, które odbyło się w dniach 14–15 października 2021 r. w Trzebnicy.

8. Współpraca z zagranicą

W ramach współpracy pomiędzy polskimi i zagranicznymi organami nadzoru górniczego, instytucjami Unii Europejskiej, jednostkami uniwersyteckimi oraz badawczymi, w 2021 r. odbyły się dwie podróże służbowe do Republiki Czeskiej. W trakcie tych podróży służbowych pracownicy WUG uczestniczyli w spotkaniach z przed-

stawicielami administracji rządowej. Pracownicy nadzoru górniczego współdziałali również w pracach zespołu roboczego DMK.

Podczas spotkań zostały poruszane takie zagadnienia jak:

- polityka surowcowa oraz jej wpływ na branżę wydobywczą;
- bezpieczeństwo i higiena pracy w sektorze wydobywczym.

Pracownik Departamentu Górnictwa w styczniu 2021 r. reprezentował polskie organy nadzoru górniczego podczas prac związanych z wyjaśnieniem katastrofy górniczej, która miała miejsce w czeskiej kopalni CSM Stonawa w dniu 20 grudnia 2018 r.

Ponadto Wiceprezes WUG Piotr Wojtacha oraz Zastępca Dyrektora Departamentu Prawnego brali udział w pracach Dwustronnej Międzyrządowej Komisji do spraw współpracy przy eksploatacji złóż węgla kamiennego w rejonie wspólnej polsko-czeskiej granicy państwowej.

Kontynuowano także uczestnictwo w pracach komitetu ds. dostosowania do postępu naukowego i technicznego dyrektywy 2006/21/WE w sprawie gospodarowania odpadami pochodzącymi z przemysłu wydobywczego, działającego przy Komisji Europejskiej. Uczestniczono ponadto w:

- pracach Technicznej Grupy Doradczej (TAG-RM) w sprawie opracowania wytycznych dotyczących najlepszych praktyk w zarządzaniu ryzykiem w sektorze wydobywczym, powołanej przez Dyрекcję Generalną ds. Środowiska (DG ENV); w ich ramach wzięto udział (on-line) w jej posiedzeniu inauguracyjnym oraz analizowano opracowywane projekty poszczególnych rozdziałów wytycznych, a także przekazywano uwagi i wkład merytoryczny prezentujący polskie rozwiązania i przepisy;
- warsztatach on-line, które zorganizowała Dyrekcja Generalna ds. Rynku Wewnętrznego, Przemysłu, Przedsiębiorczości i MŚP (DG GROW); ich celem była prezentacja projektu raportu technicznego dotyczącego zasad sporządzania ocen oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć polegających na wydobywaniu kopalni nieenergetycznych, w aspekcie wymogów unijnych, przygotowanego przez Wspólne Centrum Badawcze Komisji Europejskiej (JRC);
- warsztatach w formie wideokonferencji, zorganizowanych przy współudziale Dyrekcji Generalnej ds. Środowiska (DG ENV), których celem była prezentacja wyników przeglądu dyrektywy 2010/75/EU Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie emisji przemysłowych (zintegrowane zapobieganie zanieczyszczeniom i ich kontrola).

9. Działalność informacyjna i wydawnicza

Urzędy górnicze jako jednostki administracji publicznej zobowiązane są do zapewnienia obywatelom dostępu do informacji publicznej. To prawo obywatelskie realizowane jest w pierwszym rzędzie poprzez BIP. To system stron internetowych służący powszechnemu i bezpłatnemu dostępowi do informacji publicznej.

Strony BIP WUG, OUG oraz SUG były na bieżąco prowadzone i uzupełniane. Dokonywane aktualizacje dotyczyły m.in.:

- stanu przyjmowanych spraw;
- stanu bezpieczeństwa i higieny pracy w górnictwie;
- liczby przeprowadzonych kontroli;
- działalności kontrolnej urzędów górniczych;
- majątku będącego w dyspozycji urzędów górniczych.

W roku 2021, podobnie jak w latach poprzednich, najwięcej informacji publikowanych było w serwisie internetowym WUG. W dziale „Aktualności” informowano o bieżącej działalności urzędów górniczych w całej Polsce.

W roku 2021 wydano 12 numerów miesięcznika WUG „Bezpieczeństwo Pracy i Ochrona Środowiska w Górnictwie”. Opublikowano w nich 160 artykułów, w tym 34 artykuły naukowo-techniczne oraz 32 artykuły historyczne. Spośród artykułów naukowo-technicznych 23 przygotowali pracownicy urzędów górniczych.

Tak, jak w latach poprzednich, czasopismo składało się z trzech części. Część pierwsza – podstawowa – zawierała artykuły o charakterze naukowym i technicznym. Część drugą zajmowały stałe rubryki, tj.: opisy wypadków (z załączoną tabelą wypadkowości w górnictwie), normalizacja, kronika, przegląd aktów normatywnych, wiadomości ze świata, a także zestawienie dopuszczeń Prezesa WUG do stosowania w zakładach górniczych maszyn i urządzeń oraz materiałów i sprzętu strzałowego. Trzecia część miesięcznika dotyczyła historii i współczesności górnictwa oraz pasji ludzi związanych z górnictwem, a także prezentacji zasobów i tradycji związanych z prze-

mysłem wydobywczym. Nowością był natomiast cykl, dotyczący ewolucji regulacji prawnych dotyczących badania przyczyn i okoliczności wypadków oraz innych zdarzeń zaistniałych w zakładach górniczych.

W roku 2021 nakład miesięcznika wynosił 380 egzemplarzy miesięcznie. W ramach prenumeraty rozprawdano w ciągu roku 2400 płatnych egzemplarzy miesięcznika. Około 600 z nich rozdysponowano w WUG, OUG i SUG. Ponadto pismo wysyłano do pracowników naukowych (w tym członków Rady Programowej miesięcznika) oraz do bibliotek naukowych, muzeów, central związkowych, administracji państwowej, władz Województwa Śląskiego, Państwowej Inspekcji Pracy, Centralnej Stacji Ratownictwa Górniczego S.A., Górniczej Izby Przemysłowo-Handlowej, spółek wydawniczych współpracujących z miesięcznikiem oraz autorów publikacji. Wysyłka krajowa obejmowała średnio 60 bezpłatnych egzemplarzy miesięcznie.

10. Zatrudnienie w urzędach górniczych

Według stanu na 31 grudnia 2021 r. w WUG były zatrudnione 154 osoby, w tym:

- 20 osób na stanowiskach kierowniczych;
- 44 pracowników inspekcyjno-technicznych;
- 67 pracowników merytorycznych;
- 9 pracowników administracji;
- 4 kierowców;
- 10 pracowników obsługi i dyspozytorów.

W OUG i SUG według stanu na 31 grudnia 2021 r. było zatrudnionych 325 osób, w tym:

- 32 osoby kierownictwa;
- 208 pracowników inspekcyjno-technicznych;
- 46 pracowników merytorycznych;
- 24 pracowników administracji;
- 12 kierowców;
- 3 pracowników obsługi.

Fluktuacja kadr w 2021 r. objęła łącznie 76 osób, z tego:

- nawiązano stosunek pracy z 5 osobami w WUG, a w OUG i SUG z 22 osobami;
- rozwiązano stosunek pracy w WUG z 9 osobami, a w OUG z 35 osobami;
- przeniesiono 5 osób do innej pracy w ramach urzędów górniczych.

11. Realizacja budżetu Wyższego Urzędu Górniczego

WUG stanowił w roku 2021 część 60 budżetu państwa i był sklasyfikowany w dziale 750 – Administracja publiczna, obejmującym:

- rozdział 75001 Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej, tj. WUG;
- rozdział 75007 Jednostki terenowe podległe naczelnym i centralnym organom administracji rządowej, tj. OUG i SUG.

Wszystkie wydatki sklasyfikowane w wyżej wymienionych rozdziałach finansowane są wyłącznie z budżetu państwa. WUG jest jedynym dysponentem środków budżetowych.

Wykonanie budżetu w roku 2021 w zakresie dochodów i wydatków w wielkościach zbiorczych oraz w poszczególnych rozdziałach i paragrafach przedstawiono w tabelach 14 i 15.

Tabela 14. Dochody budżetowe Wyższego Urzędu Górniczego w 2021 r. (w tys. zł)

Wyszczególnienie	Ustawa budżetowa	Budżet po zmianach	Wykonanie	4:3 %
1	2	3	4	5
Część 60 – ogółem	650	650	598	92
Dział 750 Administracja publiczna	650	650	598	92

Dominującą pozycję w dochodach budżetowych (73,4%) stanowią opłaty egzaminacyjne wnoszone przez osoby ubiegające się o stwierdzenie kwalifikacji określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2016 r. w sprawie kwalifikacji w zakresie górnictwa i ratownictwa górniczego.

Opłaty egzaminacyjne (wraz z opłatą za wydanie świadectwa stwierdzającego kwalifikacje), zgodnie z art. 66 Pgg, w 2021 r. wynosiły 341,26 zł.

Wydatki budżetowe w części 60 budżetu państwa zostały poniesione w dziale 750 „Administracja publiczna”.

Tabela 15. Wydatki budżetowe Wyższego Urzędu Górniczego w 2021 r. (w tys. zł)

Wyszczególnienie	Ustawa budżetowa	Budżet po zmianach	Wykonanie	4:3 %
1	2	3	4	5
Część 60 – ogółem	65 479	71 299	68 226	95,7
z tego:				
• świadczenia na rzecz osób fizycznych	46	249	249	100
• wydatki bieżące	63 319	67 253	65 717	97,7
• wydatki majątkowe	2 114	3 797	2 260	59,5

Do planowanych wydatków budżetowych WUG określonych w ustawie budżetowej na 2021 r. w wysokości 65 479 tys. zł wprowadzono zmiany decyzjami centralnymi oraz korektą ustawy budżetowej, co zwiększyło budżet WUG do wysokości 71 299 tys. zł.

Na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 grudnia 2021 r. w sprawie wydatków budżetu państwa, które w roku 2021 nie wygasają z upływem roku budżetowego (Dz. U. poz. 2407), został określony wykaz wydatków dla części 60 – Wyższy Urząd Górniczy w kwocie 3 072 000 zł. Kwota ta zostanie wydatkowana do dnia 30 listopada 2022 r. Po uwzględnieniu kwot wydatków, które nie wygasły z upływem roku budżetowego, wykonanie planu wydatków w 2021 r. wyniosło 100%.

11.1. Budżet w układzie zadaniowym

WUG realizował w roku 2021 wydatki według klasyfikacji budżetu zadaniowego:

- w ramach zadania 12.2 „Kształtowanie bioróżnorodności” realizowano podzadanie 12.2.3 „Ochrona gleb i rekultywacja terenów zdegradowanych”, na które przeznaczono w 2021 r. 1 153 tys. zł z planowanych 1 153 tys. zł;
- w ramach zadania 12.4 „Gospodarka zasobami i strukturami geologicznymi” realizowano podzadanie 12.4.2 „Nadzór i kontrola nad ruchem zakładów górniczych oraz zakładów wykonujących roboty geologiczne”, na które przeznaczono w 2021 r. 67 073 tys. zł z planowanych 70 146 tys. zł.

Wyższy Urząd Górniczy
ul. Poniatowskiego 31
40-055 Katowice
www.wug.gov.pl